

NOTE 1

Generell informasjon

Ferd er et familieeid norsk investeringsselskap som satser på verdiskapende eierskap i virksomheter og finansielle investeringer. I tillegg til den kommersielle virksomheten har konsernet et omfattende engasjement innenfor sosialt entreprenørskap. Ferd har hovedkontor i Strandveien 50, Lysaker.

Ferd er eiet av Johan H. Andresen med familie. Andresen er styrets leder.

Selskapets regnskaper for 2016 ble vedtatt av styret 10. mai 2017.

Grunnlag for utarbeidelse av regnskapet

Ferd AS avlegger konsernregnskapet i samsvar med "International Financial Reporting Standards (IFRS)" som er godkjent av EU.

Sammendrag av de viktigste regnskapsprinsippene

Nedenfor beskrives de viktigste regnskapsprinsippene som er benyttet ved utarbeidelse av konsernregnskapet. Regnskapsprinsippene er konsistente for like transaksjoner i alle presenterte perioder, dersom ikke annet fremgår av beskrivelsen.

Konsolidering og konsernregnskap

Konsernregnskapet viser det samlede økonomiske resultatet og den samlede økonomiske stillingen for morselskapet Ferd AS og enheter hvor Ferd direkte eller indirekte har kontroll. Ferd har kontroll over en investering dersom Ferd har beslutningsmakt over foretaket som det er investert i, er eksponert for eller har rettigheter til variabel avkastning fra foretaket, og samtidig har mulighet til å bruke denne beslutningsmakt over foretaket til å påvirke den variable avkastningen.

Ikke-kontrollerende eierinteresser i datterselskaper vises som en del av egenkapitalen, men adskilt fra egenkapitalen som kan henføres til aksjonærene i Ferd AS. De ikke-kontrollerende eierinteressene måles enten til virkelig verdi eller til forholdsmessig andel av identifiserte netto eiendeler og gjeld. Prinsipp for måling av ikke-kontrollerende eierinteresser besluttes separat for hver transaksjon.

Datterselskaper konsolideres fra og med det tidspunkt konsernet oppnår kontroll og utelates fra konsolidering når kontroll opphører. Ved endring i eierandel i datterselskap uten endring av kontroll, regnskapsføres endringen som en egenkapitaltransaksjon. Differansen mellom vederlag og regnskapsført verdi av de ikke-kontrollerende eierinteresser innregnes direkte i egenkapitalen og henføres til aksjonærene i Ferd AS. Ved tap av kontroll fraregnes datterselskapets eiendeler, gjeld, ikke-kontrollerende eierinteresser og eventuelle akkumulerte omregningsdifferanser. Eventuelle gjenværende eierinteresser på tidspunkt for tap av kontroll måles til virkelig verdi og gevinst eller tap resultatføres.

Konserninterne transaksjoner, mellomværender og urealisert fortjeneste mellom konsernselskaper er eliminert. Regnskap til datterselskaper omarbeides når dette er nødvendig for å oppnå samsvar med konsernets regnskapsprinsipper.

Virksomhetssammenslutninger

Virksomhetssammenslutninger regnskapsføres i henhold til oppkjøpsmetoden. Oppkjøpsmetoden innebærer identifisering av det overtakende foretak, fastsettelse av overtakelsestidspunktet, innregning og måling av de identifiserbare anskaffede eiendeler, de overtatte forpliktelser og eventuelle ikke-kontrollerende eierinteresser i det overtatte foretaket, og innregning og måling av goodwill eller gevinst fra kjøp på gunstige vilkår.

Eiendeler, overtatt gjeld og betingede forpliktelser overtatt eller pådratt vurderes til virkelig verdi på overtakelsestidspunktet. Goodwill innregnes til summen av virkelig verdi av vederlaget, innregnet beløp på de ikke-kontrollerende eierinteressene og virkelig verdi på tidligere eierandeler, fratrukket netto identifiserbare eiendeler i virksomhetssammenslutningen. Direkte kostnader forbundet med oppkjøpet resultatføres.

Betingede vederlag fra konsernet innregnes til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet. Verdiendringer i det betingede vederlaget, som anses å være en finansiell forpliktelse etter IAS 39, innregnes i resultatet løpende. Ved trinnvise virksomhetssammenslutninger måles konsernets tidligere eierandel til virkelig verdi på overtakelsestidspunktet. Verdijusteringen resultatføres.

Ikke videreført virksomhet

Dersom en vesentlig del av konsernets virksomhet er avtalt solgt presenteres denne virksomheten som "Ikke videreført virksomhet" på egen linje i resultatregnskapet og i balansen. Dette medfører at alle andre presenterte tall er eksklusive den "ikke videreførte virksomhet". Sammenligningstallene for resultatposter blir omarbeidet i regnskap og i noter. Sammenligningstall for balanseposter og kontantstrømoppstilling blir ikke omarbeidet.

Investeringer i tilknyttede selskaper og felles kontrollert virksomhet

Tilknyttede selskaper er selskaper der konsernet har betydelig innflytelse, men ikke kontroll. Betydelig innflytelse innebærer at konsernet tar del i strategiske avgjørelser om selskapets økonomi og drift uten å ha kontroll over disse avgjørelsene. Betydelig innflytelse foreligger normalt for investeringer der konsernet har mellom 20 og 50 prosent av stemmeberettiget kapital.

Felleskontrollert virksomhet foreligger når virksomheten er regulert ved avtale som krever enstemmighet mellom deltakerne ved strategiske, finansielle og operasjonelle beslutninger.

Investeringer i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet klassifiseres som anleggsmiddel i balansen.

Unntaket fra bruk av egenkapitalmetoden i henhold til IAS 28 for investeringer i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet som eies av investeringsvirksomheter blir lagt til grunn for presentasjon av investeringene i forretningsområdet Ferd Capital. Disse investeringene innregnes til virkelig verdi med verdiendringer over resultat og klassifiseres som omløpsmidler i balansen.

Øvrige investeringer i tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter regnskapsføres ved bruk av egenkapitalmetoden. Egenkapitalmetoden innebærer at konsernets andel av årets over- eller underskudd i investeringen presenteres på egen linje i resultatoppstillingen. Balanseført verdi av investeringen tillegges Ferd's andel av totalresultatet i investeringen. Korreksjoner gjøres for å tilpasse regnskapsprinsippene til konsernets prinsipper. Balanseført verdi av investeringer i tilknyttede selskaper klassifiseres som "Investeringer etter egenkapitalmetoden" og inkluderer goodwill identifisert på overtakelsestidspunktet, redusert ved eventuelle senere nedskrivninger.

Salgsinntekter

Konsernets konsoliderte salgsinntekter stammer i hovedsak fra salg av et bredt spekter av varer både til industrien og til forbruker, leveranser av tjenester til oljesektoren, IT-tjenester og leveranser av emballasje og -systemer.

Inntekter fra varesalg regnskapsføres når gevinst- og tapspotensiale fra varen er overført til kunden, inntektene fra salget forventes å tilflyte selskapet og beløpets størrelse kan estimeres pålitelig. Inntekter ved tjenestesalg regnskapsføres etter hvert som tjenesten utføres, så fremt fremdrift i leveransen og tilhørende inntekter og kostnader kan måles pålitelig. Dersom kontraktene inneholder flere elementer, inntektsføres inntekter fra hvert delelement separat så fremt overgang av risiko og kontroll kan vurderes separat for disse elementene. Kontrakter ved salg av fyllemaskiner og emballasje, henger kommersielt sammen og inntektsføring gjøres derfor for kontrakten samlet.

Salgsinntekter vurderes til virkelig verdi av vederlaget og presenteres netto etter fradrag for rabatter, merverdiavgift og andre typer offentlige avgifter.

Ved salg av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler beregnes gevinst eller tap ved salget ved å sammenholde salgssum med gjenværende balanseført verdi av det solgte driftsmiddelet. Beregnet gevinst/tap presenteres som del av henholdsvis andre driftsinntekter eller driftskostnader.

Omregning av utenlandsk valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta i de ulike enhetene i konsernet innregnes og måles i enhetens funksjonelle valuta på transaksjonstidspunktet. Pengeposter i utenlandsk valuta omregnes til funksjonell valuta basert på balansedagens kurs. Gevinst og tap som følge av valutakursendringer innregnes i resultatet med unntak av valutaeffekter på lån i utenlandsk valuta som er utpekt som sikring av nettoinvestering, samt konsernmellomværende som anses å være en del av nettoinvesteringen. Disse valutaeffektene innregnes som andre inntekter og kostnader i totalresultatet inntil investeringen avhendes.

Konsernregnskapet presenteres i norske kroner (NOK) som er den funksjonelle valuta til morselskapet. Ved konsolidering av datterselskap i utenlandsk valuta omregnes resultatposter til norske kroner etter en veid gjennomsnittskurs for året. For balanseposter, inklusiv merverdier og goodwill, benyttes valutakurs på balansedagen. Omregningseffekter som oppstår ved konsolidering av utenlandske enheter innregnes som andre inntekter og kostnader i totalresultatet inntil datterselskapet avhendes.

Låneutgifter

Låneutgifter som er direkte henførbare til anskaffelse, tilvirkning eller produksjon av en eiendel som tar lang tid å ferdigstille for dens tilsiktede bruk, legges til anskaffelseskost for eiendelen. Også for investeringseiendommer som måles til virkelig verdi aktiverer Ferd låneutgifter som påløper i utbyggingsperioden. Ferd aktiverer låneutgifter fra det tidspunkt aktiviteter for å forberede eiendelen for dens tiltenkte bruk er satt i gang og låneutgifter begynner å påløpe. Aktivering fortsetter frem til disse aktivitetene er fullførte. Dersom utviklingsprosjektet midlertidig settes på vent, aktiveres ikke låneutgifter i oppholdsperioden.

Klassifisering av finansielle instrumenter

Finansielle instrumenter utgjør en vesentlig del av Ferd-konsernets balanse og er av vesentlig betydning for konsernets finansielle stilling og resultat. Finansielle eiendeler og forpliktelser innregnes i balansen når konsernet blir part i instrumentets kontraktmessige forpliktelser og rettigheter. Alle finansielle instrumenter henføres til en av følgende kategorier, i samsvar med IAS 39, ved første gangs innregning:

- 1) Finansielle instrumenter som vurderes til virkelig verdi og endringer i verdi inngår i resultatet
- 2) Utlån og fordringer
- 3) Finansielle forpliktelser

Finansielle instrumenter klassifiseres som eiet for handelsformål og inngår i kategori 1. Derivater klassifiseres til handelsformål, med mindre de er en del av sikring, en annen eiendel eller forpliktelse. Eiendelene i denne kategorien klassifiseres som omløpsmidler.

Klassifisering av finansielle instrumenter til virkelig verdi med verdiendringer i resultatet i samsvar med IAS 39 kan også gjøres i henhold til "virkelig verdi opsjonen" i IAS 28.18. Instrumentet må ved førstegangs innregning vurderes til virkelig verdi med verdiendringer i resultatet og tilfredsstillende visse kriterier. Det sentrale grunnlag for anvendelse av "virkelig verdi opsjonen" er at en gruppe finansielle eiendeler og forpliktelser forvaltes på grunnlag av virkelig verdi og at ledelsen vurderer inntjeningen etter samme prinsipp.

Utlån og fordringer er ikke-derivative finansielle eiendeler med faste eller bestemte betalinger som ikke omsettes i et aktivt marked. De klassifiseres som omløpsmidler, med mindre de forfaller mer enn 12 måneder etter balansedagen. Utlån og fordringer presenteres som kundefordringer, andre fordringer samt bankinnskudd i balansen.

Finansielle forpliktelser som ikke faller inn i kategorien eiet til handelsformål og som ikke vurderes til "virkelig verdi over resultatet" er klassifisert som andre forpliktelser. Leverandørgjeld og andre forpliktelser blir klassifisert som kortsiktig dersom gjelden forfaller innen ett år eller inngår i den ordinære driftssyklusen. Gjeld som har oppstått ved bruk av Ferd's lånefasilitet presenteres som langsiktig gjeld dersom Ferd både har mulighet til og intensjon om å rulle gjelden mer enn 12 måneder.

Innregning, måling og presentasjon av finansielle instrumenter i resultat og balanse

Kjøp og salg av finansielle instrumenter regnskapsføres på avtaletidspunktet, som er den dagen konsernet forplikter seg til å kjøpe eller selge instrumentet. Finansielle instrumenter fjernes fra balansen når de avtalte rettighetene til å motta kontantstrømmer fra investeringen opphører eller overføres til en annen part. Tilsvarende fjernes finansielle instrumenter

fra balansen når konsernet i hovedsak har overført risiko og gevinstpotensialet ved eierskapet.

Finansielle instrumenter til "virkelig verdi over resultatet" innregnes ved anskaffelse til verdi notert i markedet på balansedagen eller beregnet på grunnlag av målbare markedsforhold på balansedagen. Transaksjonsutgiftene resultatføres. I påfølgende perioder måles instrumentene til virkelig verdi i henhold til markedsverdi eller ved bruk av anerkjente beregningsmetoder. Verdiendringer innregnes i resultatet.

Utlån og fordringer måles ved første gang innregning til virkelig verdi tillagt direkte transaksjonskostnader. I senere perioder måles eiendelene og forpliktelsene til amortisert kost ved bruk av effektiv rentes metode, fratrukket eventuelt verdifall. Avsetning for verdifall gjøres for faktiske og mulige tap på krav. Konsernet gjennomgår regelmessig utestående fordringer og utarbeider estimater for tap som danner grunnlag for de regnskapsmessige avsetningene. Tap ved verdifall innregnes i resultatet.

Finansielle forpliktelser klassifisert som andre forpliktelser måles til amortisert kost ved bruk av effektiv rentes metode.

Gevinst og tap ved realisasjon av finansielle instrumenter, endringer i virkelig verdi samt renteinntekt resultatføres i den perioden de oppstår. Utbytteinntekter innregnes når konsernet har juridisk krav på utbyttet. Netto inntekter knyttet til de finansielle instrumentene klassifiseres som driftsinntekter og presenteres som "Inntekter fra finansielle investeringer".

Finansielle derivater og sikring

Konsernet benytter finansielle derivater for å redusere det økonomiske tapet ved ugunstige bevegelser i valutakurser eller renter. Finansielle derivater knyttet til en svært sannsynlig planlagt transaksjon (kontantstrømsikring) regnskapsføres i henhold til regelverket for sikringsbokføring når sikringsforholdet er dokumentert og oppfyller relevante krav til effektivitet. Ferd praktiserer ikke sikringsbokføring av derivater anskaffet for sikring av risiko i en balanseført eiendel eller forpliktelse. Derivater som ikke kvalifiserer for sikringsbokføring, blir regnskapsført som finansielle instrumenter til virkelig verdi og verdiendringer inngår i resultatet.

Kontantstrømsikring presenteres ved at endring i virkelig verdi på det finansielle derivatet som er benyttet som kontantstrømsikring innregnes som andre inntekter og kostnader i totalresultatet inntil den underliggende transaksjonen blir regnskapsført. Den ineffektive delen av sikringen resultatføres løpende.

Når sikringsinstrumentet utløper eller selges, den planlagte transaksjonen resultatføres eller når sikringen ikke lenger tilfredsstiller kriteriene for sikringsbokføring, resultatføres akkumulert effekt av sikringsforholdet.

Skatter

Skattekostnaden i resultatet består av betalbar skatt og endring i utsatt skatt. Skatt på poster ført mot andre inntekter og kostnader i totalresultatet er også ført mot andre inntekter og kostnader i totalresultatet, og skatt på poster knyttet til egenkapitaltransaksjoner føres mot egenkapitalen.

Betalbar skatt for perioden blir beregnet i samsvar med de lover og regler som er vedtatt av skattemyndighetene på balansedagen. Betalbar skatt for perioden beregnes basert på skattegrunnlaget, som avviker fra Resultat før skatt på grunn av resultatposter som kommer til inntekt eller fradrag i en annen periode (midlertidige forskjeller) eller resultatposter som aldri kommer til beskatning (permanente forskjeller).

Utsatt skatt beregnes på midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessig og skattemessig verdi av eiendeler og gjeld samt skattevirkninger av undskudd til fremføring i konsernregnskapet på balansedagen. Det er ikke balanseført utsatt skatt knyttet til førstegangsinnregning av goodwill ved virksomhetssammenslutninger. Det balanseføres heller ikke utsatt skatt på førstegangsinnregning ved kjøp av investeringseiendommer dersom kjøp av datterforetak med investeringseiendom vurderes som kjøp av enkelte eiendel.

Utsatt skattefordel balanseføres i den grad det er sannsynlig at fremtidig skattepliktig inntekt vil foreligge slik at de skattereduserende midlertidige forskjellene kan utnyttes. Ved beregning av utsatt skatt og utsatt skattefordel benyttes vedtatte skattesatser ved slutten av rapporteringsperioden og nominelle beløp. Utsatt skatt og utsatt skattefordel innregnes netto når det foreligger juridisk rett til å motregne eiendeler og forpliktelser.

Goodwill

Goodwill er forskjellen mellom anskaffelseskost ved kjøp av virksomhet og virkelig verdi av konsernets andel av netto eiendeler i den oppkjøpte virksomheten på oppkjøpstidspunktet. Goodwill ved oppkjøp av datterselskap klassifiseres som immateriell eiendel.

Goodwill testes årlig for verdifall, eller oftere hvis det er indikatorer på at beløpene kan ha vært utsatt for verdifall, og balanseføres til anskaffelseskost med fradrag for akkumulerte nedskrivninger. Nedskrivning på goodwill reverseres ikke.

Goodwill ved kjøp av andel i tilknyttet selskap er inkludert i investeringen i tilknyttet selskap, og testes for nedskrivning som en del av balanseført verdi på investeringen. Gevinst eller tap ved salg av en virksomhet inkluderer balanseført verdi av goodwill vedrørende den solgte virksomheten.

Ved testing av behov for nedskrivning av goodwill, blir denne allokert til aktuelle kontantstrømgenererende enheter. Allokeringen skjer til de kontantstrømgenererende enheter eller grupper av kontantstrømgenererende enheter som forventes å få økonomiske fordeler av oppkjøpet.

Immaterielle eiendeler

Immaterielle eiendeler som er kjøpt separat balanseføres ved førstegangs innregning til anskaffelseskost. Immaterielle eiendeler som er anskaffet i en virksomhetssammenslutning balanseføres til virkelig verdi på sammenslutningstidspunktet. I etterfølgende perioder regnskapsføres immaterielle eiendeler til kost fratrukket akkumulerte av- og nedskrivninger.

Immaterielle eiendeler med bestemt levetid avskrives over forventet utnyttbar levetid. Normalt benyttes lineære avskrivningsprofiler, da dette normalt best reflekterer bruken av eiendelene. Dette vil gjelde for immaterielle eiendeler som software, kunderelasjoner, patenter og rettigheter og aktiverte utviklingskostnader. Immaterielle eiendeler med ubestemt levetid avskrives ikke, men testes for nedskrivning årlig. Enkelte av konsernets balanseførte varemerker har ubestemt levetid.

Forskning, utvikling og andre internt genererte immaterielle eiendeler

Utgifter til forskning kostnadsføres løpende.

Internt genererte immaterielle eiendeler fra utvikling balanseføres dersom alle de følgende kriterier er oppfylt:

- 1) Eiendelen kan identifiseres
- 2) Ferd har både til hensikt og evne til å fullføre den immaterielle eiendelen, herunder at Ferd har tilstrekkelige tekniske, finansielle og andre ressurser til å fullføre utviklingen og til å ta i bruk eller selge den immaterielle eiendelen.
- 3) De tekniske forutsetningene for å fullføre den immaterielle eiendelen er kjente
- 4) Det er sannsynlig at eiendelen vil generere fremtidige kontantstrømmer
- 5) Utviklingskostnadene kan måles pålitelig

Internt genererte immaterielle eiendeler avskrives over utnyttbar levetid fra det tidspunkt eiendelene er tilgjengelig for bruk. Når kravet til balanseføring ikke er til stede, kostnadsføres utgiftene i perioden de er påløpt.

Varige driftsmidler

Investering i varige driftsmidler måles til anskaffelseskost, med fradrag for akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger. Anskaffelseskost inkluderer kostnader direkte knyttet til anskaffelsen av driftsmidlet, herunder lånekostnader. Påfølgende utgifter knyttet til driftsmiddelet balanseføres i den grad det er sannsynlig at fremtidige økonomiske fordeler vil tilflyte konsernet og utgiften kan måles pålitelig, mens løpende vedlikehold resultatføres.

Varige driftsmidler avskrives systematisk over eiendelens utnyttbare levetid, normalt lineært. Varige driftsmidler som er aktivert under en finansiell leasing, blir avskrevet over det korteste av utnyttbar levetid og avtalt leieperioden. Dersom det finnes indikasjoner på at et driftsmiddel har falt i verdi, blir driftsmiddelet testet for nedskrivninger.

Nedskrivninger

Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler som avskrives, vurderes for verdifall når det foreligger indikatorer på at framtidig inntjening ikke kan forsvare balanseført verdi. Dersom det foreligger indikatorer på mulig verdifall, foretas en vurdering av verdifall. Immaterielle eiendeler med udefinert utnyttbar levetid og goodwill avskrives ikke, men vurderes årlig for verdifall.

Ved vurdering av verdifall, beregnes eller estimeres først eiendelens gjenvinnbare beløp. Dersom det ikke er mulig å beregne gjenvinnbart beløp for en enkelteiendel, beregnes gjenvinnbart beløp for den kontantgenererende enheten som eiendelen er en del av. En kontantgenererende enhet er den minste identifiserbare gruppen av eiendeler som genererer inngående kontantstrømmer som er uavhengige av inngående kontantstrømmer fra andre eiendeler eller grupper av eiendeler.

Gjenvinnbart beløp er det høyeste av eiendelens virkelige verdi fratrukket salgsutgifter og bruksverdi. Virkelig verdi fratrukket salgsutgifter er det beløp som kan oppnås ved salg av en eiendel i en transaksjon på armlengdes avstand mellom velinformerte og frivillige parter, med fradrag for salgsutgifter. Bruksverdi er nåverdien av fremtidige kontantstrømmer som forventes å skapes av fra en eiendel eller en kontantgenererende enhet. Dersom balanseført verdi overstiger gjenvinnbart beløp, resultatføres differansen som nedskrivning. Nedskrivninger reverseres i den utstrekning grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede.

Leieavtaler

Leieavtaler behandles enten som operasjonelle eller finansielle leieavtaler basert på det reelle innholdet i avtalene. Leieavtaler der en vesentlig del av risiko og avkastning knyttet til eierskap blir overført til leietaker, klassifiseres som finansielle leieavtaler. Øvrige leieavtaler klassifiseres som operasjonelle.

Leieobjekt og leieforpliktelse til utleier i finansielle leieavtaler hvor konsernet er leietaker blir ved leieperiodens begynnelse balanseført til det laveste av objektets virkelige verdi og minsteleiens nåverdi. Leiebetalingene blir fordelt mellom forpliktelsen og finanskostnader for å oppnå en konstant periodisk rente på forpliktelsens gjenstående saldo. Variable og betingede leiebeløp resultatføres som driftskostnader etter hvert som de påløper. Leieobjektet knyttet til finansielle leieavtaler avskrives over den korteste av perioden for eiendelens utnyttbare levetid og leieavtalens løpetid, forutsatt at konsernet ikke overtar eierskapet til objektet på tidspunkt for opphør av leieavtale.

Finansielle leieavtaler hvor konsernet er utleier innregnes ved leieperiodens begynnelse som fordring tilsvarende konsernets nettoinvestering i leiekontrakten. Leiebetalingene blir fordelt mellom tilbakebetaling av hovedstol og finansinntekt. Finansinntekten beregnes og innregnes som en konstant periodisk avkastning på nettoinvestering over leieperioden. Direkte kostnader pådratt i forbindelse med å opprette leiekontrakten er inkludert i fordringens verdi.

Leievederlaget i operasjonelle leieavtaler resultatføres løpende og klassifiseres som andre driftskostnader.

Investeringseiendommer

Investeringseiendom er anskaffet for å oppnå langsiktig avkastning på utleie eller for å oppnå verdistigning, eller begge deler. På kjøpstidspunktet verdsettes investeringseiendom til anskaffelseskost inkludert transaksjonskostnader. I etterfølgende perioder regnskapsføres investeringseiendom til antatt virkelig verdi.

Virkelig verdi tilsvarer den prisen vi ville oppnådd ved salg av eiendommen i en velordnet transaksjon til en ekstern part, gjennomført på balansedagen. Virkelig verdi fastsettes enten, basert på observerbare markedsverdier, som i realiteten forutsetter bud på eiendommen, eller en beregning som tar hensyn til leieinntekter fra inngåtte leiekontrakter, forutsetning om fremtidig leienivå basert på markedssituasjonen på balansedagen og for øvrig all informasjon vi har tilgjengelig om eiendommen og markedet eiendommen vil omsettes i. Ved beregningen legges til grunn at eiendommen brukes på beste mulige måte, altså den måten som er mest økonomisk lønnsom.

Inntekter fra investeringseiendom består av periodens netto verdiendring på investeringseiendommer samt leieinntekter i regnskapsperioden fratrukket eiendomsrelaterte kostnader i samme periode. Inntekter fra investeringseiendom klassifiseres som andre driftsinntekter.

Varer

Varelager vurderes til laveste av anskaffelseskost og netto realisasjonsverdi. Anskaffelseskost for beholdninger er basert på FIFO- metoden. For ferdigtilvirkede varer og varer under tilvirkning består anskaffelseskost av utgifter til produktutforming, materialforbruk, direkte lønnskostnader og andre direkte kostnader. Netto realisasjonsverdi er estimert salgspris fratrukket variable kostnader for ferdigstillelse og salg.

Kontanter og kontantekvivalenter

Kontanter og kontantekvivalenter består av kontanter, bankinnskudd, andre kortsiktige og lett omsettelige investeringer med inntil 3 måneder løpetid. Bundne midler inngår også her. Trekk på kassekreditt er i balansen presentert som kortsiktig gjeld til kredittinstitusjoner. I kontantstrømoppstillingen er trekk på kassekreditt inkludert i kontanter og kontantekvivalenter.

Pensjonskostnader og pensjonsmidler/-forpliktelser

Ytelsesbaserte ordninger

En ytelsesplan er en pensjonsordning som definerer den pensjonsutbetaling som en ansatt vil motta ved pensjonering. Pensjonen fastsettes normalt som en andel av den ansattes lønn. Konsernets netto forpliktelse fra ytelsesbaserte pensjonsordninger er beregnet separat for hver plan. Forpliktelsen beregnes av aktuar og er et estimat på framtidige ytelser som ansatte har opptjent på balansedagen som følge av deres tjeneste i inneværende og tidligere perioder. Ytelsene er neddiskontert til nåverdi redusert med virkelig verdi av pensjonsmidler.

Den delen av periodens netto pensjonskostnad som består av årets pensjonsopptjening, avkortning og oppgjør av pensjonsordninger, planendringer samt periodisert arbeidsgiveravgift, inkluderes i lønnskostnader i den perioden den ansatte har jobbet og dermed opptjent pensjonsrettighetene, mens netto rentekostnad på pensjonsforpliktelsen fratrukket forventet avkastning på pensjonsmidlene resultatføres som finanskostnader i samme periode. Positive og negative estimatavvik føres som andre inntekter og kostnader i totalresultatet i den perioden de er identifisert.

Endring i ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser som skyldes endringer i pensjonsplaner, fordeles over antatt gjennomsnittlig gjenværende opptjeningstid når endringene ikke er innvunnet umiddelbart. Gevinster eller tap på avkortning eller oppgjør av en ytelsesbasert pensjonsordning innregnes i resultatet når avkortningen eller oppgjøret inntreffer. En avkortning inntreffer når konsernet vedtar en vesentlig reduksjon av antall ansatte som omfattes av en ordning eller endrer vilkårene for en ytelsesbasert pensjonsordning slik at en vesentlig del av nåværende ansattes fremtidige opptjening ikke lenger kvalifiserer til ytelser eller bare kvalifiserer til reduserte ytelser.

Innskuddsbaserte ordninger

Forpliktelser til å yte innskudd til innskuddsbaserte pensjonsordninger innregnes som kostnader i resultatet når de ansatte har ytt tjenester som gir dem rett til innskuddet.

Avsetninger

Konsernet regnskapsfører avsetninger når det eksisterer en forpliktelse som følge av tidligere hendelser, det er sannsynlig at forpliktelsen vil komme til oppgjør og forpliktelsens størrelse kan måles pålitelig. Beløpet som innregnes som regnskapsmessig avsetning er beste estimat på balansedagen for vederlaget som vil kreves for å gjøre opp forpliktelsen, diskontert til nåverdi dersom effekten av diskontering er vesentlig.

Utbytte

Utbytte som foreslås av styret klassifiseres som egenkapital i regnskapet, og regnskapsføres som forpliktelse først når det er godkjent av aksjonærene i generalforsamling.

Segmenter

Ferd avlegger segmentrapportering i samsvar med IFRS 8. Ferd er et investeringsselskap og selskapets ledelse fatter beslutninger, følger opp og evaluerer beslutningene basert på verdiutviklingen og virkelig verdi på selskapets investeringer. Ferd skiller mellom forretningsområdene basert på investeringstype / mandat, kapitalallokering, ressursallokering og risikovurdering.

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet etter den indirekte metoden. Dette innebærer at man i oppstillingen tar utgangspunkt i konsernets resultat før skattekostnad for å kunne presentere kontantstrømmer tilført fra henholdsvis den ordinære driften, investeringsvirksomheten og finansieringsvirksomheten.

Nærstående parter

Parter anses å være nærstående hvis en part har kontroll, felles kontroll eller betydelig innflytelse ovenfor den annen part. Parter er også nærstående dersom de er underlagt tredje persons eller foretaks felles kontroll, eventuelt hvor den ene parten er underlagt betydelig innflytelse og den andre felles kontroll. En person eller et nært medlem av en persons familie er nærstående dersom vedkommende har kontroll, felles kontroll eller betydelig innflytelse over foretaket. Selskaper kontrollert eller under felles kontroll av nøkkelpersoner i ledelsen anses også som nærstående part. Alle transaksjoner mellom nærstående parter gjennomføres i henhold til etablerte avtaler og prinsipper.

Nye regnskapsstandarder etter IFRS

Regnskapet er avlagt etter standarder utgitt av International Accounting Standards Board (IASB) og International Financial Reporting Standards - Interpretations Committee (IFRIC) som har ikrafttredelse for regnskapsår som starter 1.1.2016 eller tidligere.

Nye og reviderte standarder som er tatt i bruk av Ferd med virkning fra regnskapsåret 2016:

Ferd har ikke implementert nye standarder i 2016.

Nye og reviderte standarder som ikke er tatt i bruk av Ferd:

IFRS 9 Finansielle instrumenter

IFRS 9 vil erstatte dagens IAS 39. Prosjektet er delt opp i flere faser. Første fase omhandler klassifikasjons- og målereglene.

Klassifikasjons- og målreglene for finansielle forpliktelser i IAS 39 videreføres i all hovedsak. Bruk av amortisert kost og virkelig verdi videreføres som grunnlag for måling. Konkrete definerte instrumenter får krav om måling til amortisert kost eller til virkelig verdi med verdiendringer ført mot utvidet resultat. Alle øvrige instrumenter skal måles til virkelig verdi med verdiendringer over resultat.

Fase 2 omhandler nedskrivning av finansielle instrumenter, og med endringene følger en vridning fra å gjøre avsetninger for påløpte tap til forventede tap. Med den nye standarden er det altså ikke lenger behov for en konkret tapshendelse for at det skal gjøres avsetning for kredittap. Det skal gjøre avsetninger for estimerte tap og endringer i disse estimatene skal også løpende resultatføres. Endringen vil særlig ha konsekvenser for banker og utlånsvirksomheter, men også Ferd-konsernet, som har betydelige fordringer fra salg av varer og tjenester forventes berørt til en viss grad.

Fase 3 omhandler sikringsbokføring, og reglene i IFRS 9 er betydelig mer fleksible enn i IAS 39. Flere typer instrumenter kvalifiserer som sikringsinstrumenter, flere typer risiki kan sikres, og ikke minst er de strenge effektivitetskravene i IAS 39 lempet på. I stedet for å teste effektiviteten er det i IFRS 9 innført et prinsipp om en kvalitativ økonomisk sammenheng mellom sikringsinstrument, sikringsobjekt og risiko. Til gjengjeld er det innført flere notekrav knyttet til foretakets sikringsstrategi.

Implementeringsdato for IFRS 9 er satt for regnskaper som starter 1.1.2018 og Ferd vil anvende IFRS 9 fra og med den er pliktig. Ferd forventes ikke å bli påvirket av implementeringen av standarden i vesentlig grad.

IFRS 15 Inntektsføring

IFRS 15 er en felles standard for regnskapsføring av inntekter fra kunder og erstatter IAS 18 Driftsinntekter, IAS 11 Anleggskontrakter, IFRIC 13 Kundelojalitetsprogrammer, IFRIC 15 Avtaler om bygging av fast eiendom, IFRIC 18 Overføring av eiendeler fra kunder og SIC 31 Byttehandel vedrørende reklametjenester. IFRS 15 omhandler kun inntekter fra kontrakter med kunder. Inntekter knyttet til gjelds- og egenkapitalinstrumenter, som tidligere var omfattet av IAS 18, er lagt under IAS 39 (og IFRS 9 når implementert).

Hovedprinsippet i IFRS 15 er at innregning av inntekter skal gjøres på en slik måte at inntektsføringen gir et riktig bilde av hvordan vederlag for leveranse av varer og tjenester tilflyter foretaket. IFRS 15 innfører en fem-trinns modell for inntektsføring, hvor kundekontakter skal identifiseres og dekomponeres i separate leveringsforpliktelser som skal prises og innregnes separat.

Standarden har fått ikrafttredelse for regnskapsår som begynner 1. januar 2018 og Ferd vil anvende IFRS 15 fra og med den er pliktig.

IFRS 16 Leieavtaler

IFRS 16 erstatter eksisterende IFRS-standard for leieavtaler, IAS 17 Leieavtaler. IFRS 16 angir prinsipper for innregning, måling, presentasjon og opplysninger om leieavtaler for begge parter i en leieavtale, dvs. kunden (leietager) og tilbyder (utleier). Den nye standarden krever at leietager innregner eiendeler og forpliktelser for de fleste leieavtaler, noe som er en vesentlig endring fra dagens prinsipper. For utleier viderefører IFRS 16 i det alt vesentlige eksisterende prinsipper i IAS 17. I tråd med dette skal en utleier fortsette å klassifisere sine leieavtaler som operasjonelle eller finansielle leieavtaler, og regnskapsføre disse to typene leieavtaler forskjellig.

Standarden har fått ikrafttredelse for regnskapsår som begynner 1. januar 2019 og Ferd vil anvende IFRS 16 fra og med den er pliktig. Implementeringen av standarden medfører at nåverdien av operasjonelle leieforpliktelser skal tas inn i balansen. Nominell verdi av operasjonelle leieforpliktelser er 2,5 milliarder kroner per 31.12.2016, jfr. note [30](#).

NOTE 2 ESTIMATER OG SKJØNNMESSIGE VURDERINGER

Ledelsen har benyttet estimater og forutsetninger ved utarbeidelsen av konsernregnskapet. Dette gjelder for eiendeler, gjeld, inntekter, kostnader og noteopplysninger. Estimater og forutsetninger som er lagt til grunn for verdsettelse er basert på historisk erfaring og andre faktorer som vurderes å være relevante for estimatet på balansedagen. Estimatenes kan avvike fra faktiske resultater. Endringer i regnskapsmessige estimater regnskapsføres i den perioden endringene oppstår. Hovedpostene hvor estimater vil ha stor innvirkning på regnskapsførte verdier er omtalt under. Metode for estimering av virkelig verdi på finansielle eiendeler er også beskrevet under.

Ferd er av den oppfatning at estimatene på virkelig verdi reflekterer rimelige estimater og forutsetninger for alle vesentlige faktorer som partene i en uavhengig transaksjon forventes å vektlegge, inkludert de faktorer som har innvirkning på forventet kontantstrøm, og av graden av risiko forbundet med disse.

Fastsettelse av virkelig verdi på finansielle eiendeler

Ferd - konsernets balanse består av en stor andel finansielle eiendeler som bokføres til virkelig verdi. Måling til virkelig verdi av de finansielle eiendelene vil i ulik grad være påvirket av estimater og forutsetninger knyttet til blant annet fremtidige kontantstrømmer, avkastningskrav og rentenivå. Det er størst usikkerhet knyttet til fastsettelse av virkelig verdi på de noterte finansielle eiendelene.

Noterte aksjer og andeler

Virkelig verdi av finansielle eiendeler som omsettes i aktive og likvide markeder fastsettes til noterte markedspriser på balansedagen (markedets offisielle sluttkurs), og verdifastsettelsen innebærer således begrenset estimatusikkerhet.

Unoterte aksjer og andeler

Posten "Unoterte aksjer og andeler" består av unoterte aksjer og investeringer i Private Equity fond. Virkelig verdi estimeres ved hjelp av anerkjente verdsettelsesmodeller. Bruken av disse modellene krever innleggelse av data som dels består av noterte markedspriser og dels estimater om fremtidig utvikling, samt vurderinger vedrørende en rekke faktorer som eksisterer på balansedagen.

Hedgefond

Hedgefondene er eksternt forvaltet. Ferd mottar månedlige, kvartalsvise eller halvårslige estimater på virkelig verdi fra forvalterne. Estimatenes blir etterprøvd av uavhengige administratorer. I tillegg utøves det en rimelighetsvurdering av fondenes samlede avkastning mot referanseindekser.

Renteinvesteringer

Virkelig verdi av renteinvesteringer verdsettes ut fra noterte markedskurser. Dersom det ikke finnes markedskurser på renteinvesteringen, verdsettes renteinvesteringen i samsvar med prismodeller basert på gjeldende rentekurve og eksterne kreditt-rating.

Derivater

Virkelig verdi av derivater verdsettes ut fra noterte markedskurser. Der markedskurs ikke er tilgjengelig, beregnes verdien ut fra gjeldende rentekurve og andre relevante faktorer.

Fastsettelse av virkelig verdi på investeringseiendommer

Ferd-konsernet har flere investeringseiendommer som verdsettes til virkelig verdi. Virkelig verdi fastsettes til neddiskontert verdi av fremtidige kontantstrømmer og estimatet vil være påvirket av forventede fremtidige kontantstrømmer og avkastningskrav. Hovedprinsippene for fastsettelse av kontantstrømmer og avkastningskrav er beskrevet under.

Fremtidige kontantstrømmer baseres på følgende forhold:

- Eksisterende kontrakter
- Forventet fremtidig utleie
- Forventet ledighet

Avkastningskravet fastsettes ved å ta utgangspunkt i et markedsbasert avkastningskrav for eiendommer med antatt beste beliggenhet (prime-yield CBD) tillagt risikopremie for eiendommen.

Risikopremien baseres på:

- Beliggenhet
- Standard
- Forventet markedsutvikling
- Leienivå sammenlignet med resten av markedet
- Kvalitet på leietakers soliditet
- Eiendomsspesifikk kunnskap

Dersom det er gjort transaksjoner av sammenlignbare eiendommer nært opp mot balansedagen, benyttes disse verdien som en kryssreferanse for verdsettelsen.

Eiendommer som inngår i utbyggingsprosjekter verdsettes ved bruk av samme metode, men usikkerheten i estimatene er større. I utbyggingsprosjekter økes verdien av prosjektet etter hvert som definerte milepæler nås.

Nedskrivningsvurderinger goodwill

Goodwill testes årlig for verdifall. Verdifall testes ved å neddiskontere forventede fremtidige kontantstrømmer på den kontantgenererende enheten som goodwill er henført til. Dersom neddiskontert verdi av fremtidige kontantstrømmer er lavere enn bokført verdi, gjennomføres nedskrivning til gjenvinnbart beløp. Verdifalltestene bygger på forutsetninger om fremtidig forventet kontantstrøm og estimat på diskonteringsrente.

Det vises til note [13](#) for nærmere beskrivelse av nedskrivningsvurderinger for goodwill.

Avskrivninger og nedskrivninger av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler

Bokført verdi av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler med begrenset levetid innregnes til anskaffelseskostnad. Anskaffelseskostnad fratrukket restverdi avskrives over forventet brukstid. De bokførte verdiene vil avhenge av konsernets estimater på brukstid og restverdi. Disse parameterne estimeres på bakgrunn av erfaring, historikk og skjønnsmessige vurderinger. Estimatenes justeres dersom det oppstår endringer i forventningene.

Ved identifisering av indikator på varig verdifall på varige driftsmidler eller immaterielle eiendeler foretas verdifalltest. Verdifalltestene vil basere seg på estimater og forutsetninger om fremtidige kontantstrømmer og diskonteringsrente.

Pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser

Beregning av pensjonsforpliktelse innebærer bruk av skjønn og estimater på en rekke økonomiske og demografiske forutsetninger. Det henvises til note [19](#) for en nærmere beskrivelse av hvilke forutsetninger som er lagt til grunn. Endringer i forutsetninger kan medføre betydelige endringer i balanseførte pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler.

Utsatt skattefordel

Utsatt skattefordel av fremførbare underskudd og andre skattereduserende forskjeller balanseføres i den utstrekning det er sannsynlig at utsatt skattefordel vil kunne utnyttes mot framtidig skattepliktige inntekter. Vesentlig skjønn fra ledelsen er påkrevd for å bestemme størrelsen på balanseført utsatt skattefordel. Balanseført utsatt skattefordel baseres på forventning om størrelse på framtidig skattepliktig inntekt, tidspunkt for forventet bruk av utsatt skattefordelen og fremtidige strategier for skatteplanlegging.

Avsetning for tap på fordringer

Avsetning for tap på fordringer estimeres på bakgrunn av sannsynligheten for at de utestående fordringene ikke vil bli gjort opp. Vurderingen bygger på historisk erfaring, fordringens alder og motpartens finansielle situasjon.

Ferd avlegger segmentrapportering i samsvar med IFRS 8. Ferd er et investeringsselskap og selskapets ledelse fatter beslutninger, følger opp og evaluerer beslutningene basert på verdiutviklingen og virkelig verdi på selskapets investeringer.

Ferd har fire kommersielle forretningsområder:

Ferd Capital er en langsiktig investor som arbeider aktivt med selskapene i eierperioden for å sikre en best mulig verdiutvikling. Ferd Capital består av tre mandater: Ikke-børsnoterte selskaper, børsnoterte selskaper og Special Investments.

De selskapene der Ferd Capital har kontroll, er i konsernregnskapet konsolidert og segmentrapporteringen i konsernregnskapet består dermed av de konsoliderte resultatene fra disse selskapene, samt verdiendringene og forvaltningskostnadene på ikke-konsoliderte selskaper og andre investeringer. Verdien av investeringene og verdiendringene fremgår av selskapsregnskapet til Ferd AS, hvor Ferd Capital rapporterer MNOK 1 788 i driftsresultat. Verdien av Ferd Capitals portefølje utgjør MNOK 13 515 pr 31.12.2016 og MNOK 10 616 pr. 31.12.15 målt til virkelig verdi.

Under følger en oversikt over Capitals største investeringer per 31.12.2016:

- Elopak (100,0 prosent eierandel) er en av verdens ledende leverandører av emballasjesystemer for flytende næringsmidler. Med en organisasjon og samarbeidspartnere i mer enn 40 land, selges og markedsføres selskapets produkter i over 100 land.
- Aibel (49,4 prosent eierandel) er en ledende leverandør til internasjonal oppstrøms olje- og gassindustri med fokus på norsk sokkel. Selskapet står for drift, vedlikehold og modifikasjoner av offshore- og landbaserte anlegg, og leverer også komplette produksjons- og prosessanlegg.
- Interwell (58,1 prosent eierandel) er en ledende norsk leverandør av høyteknologiske brønnverktøy til den internasjonale olje - og gassindustrien. Selskapets viktigste marked er norsk kontinentalsokkel, men har i de senere årene etablert en tilstedeværelse i flere viktige markeder internasjonalt.
- Swix Sport (100,0 prosent eierandel) utvikler, produserer og markedsfører skismøring, staver, tilbehør og tekstiler til sport og aktiv fritid. Selskapet har en omfattende virksomhet i Norge og utlandet.
- Mestergruppen (78,4 prosent eierandel) er en ledende aktør i det norske byggevaremarkedet med fokus på den profesjonelle delen av markedet. Selskapets virksomhet omfatter salg av byggevarer, tomte- og prosjektutvikling og hus- og hyttekjeder.
- Servi (99,5 prosent eierandel) utvikler og produserer kundespesifikke hydraulikkssystemer, sylindere og ventiler til offshore, maritim og landbasert industri.
- Fjord Line (44,6 prosent eierandel) er et moderne rederi som tilbyr sjøtransport mellom Norge, Danmark og Sverige. I tillegg til passasjertrafikk har Fjord Line god kapasitet på frakt av alle typer nyttekjøretøy og gods, som håndteres av rederiets cargoavdelinger i Norge og Danmark.
- Petroleum Geo-Services (10,6 prosent eierandel) leverer blant annet seismikk, elektromagnetiske tjenester og reservoaranalyser til oljeselskaper som driver offshorevirksomhet over hele verden.
- Scatec Solar (12,5 prosent eierandel) utvikler, bygger, eier og opererer solenergianlegg over hele verden.
- Benchmark Holdings (11,1 prosent eierandel) forbedrer fiskehelse innen oppdrett gjennom produksjon av spesialfôr, rogn og vaksiner.

Ferd Invest investerer i hovedsak i børsnoterte nordiske aksjeselskaper, ambisjonen er å slå en nordisk aksjeindeks (MSCI Nordic Mid Cap Index). Investeringsteamet fokuserer ikke på referanseindeksen i forvaltningen av porteføljen, men er opptatt av selskapene de investerer i og utviklingen i disse.

Ferd Hedgefond har to mandater. Hedgefond foretar investeringer i ulike typer hedgefond som forvaltes av eksterne hedgefondmiljøer. Målsetningen er å oppnå attraktiv risikojustert avkastning, både i absolutt forstand og relativt til hedgefondindeksen (HFRI FoF: Conservative Index). I Global Fund Opportunities mandatet (GFO), kan Ferd Hedgefond investere i eksternt forvaltede muligheter som ikke passer inn i hedgefondporteføljen.

Ferd Eiendom er en aktiv eiendomsinvestor med ansvar for konsernets eiendomssatsing. Utvikling skjer i hovedsak innenfor boligprosjekter, utvikling og bygging av nye kontorbygg og utvikling av lager/kombinasjonsbygg. Ferd Eiendom gjennomfører prosjekter alene eller i samarbeid med utvalgte partnere. Det gjøres også rene finansielle eiendomsinvesteringer.

Øvrig virksomhet består hovedsakelig av investeringer i eksternt forvaltede private equity fond og hedgefondandeler kjøpt i annenhåndsmarkedet. I Øvrig virksomhet inngår også enkelte finansielle instrumenter ledelsen kan benytte for å justere den samlede risikoeksponering. I tillegg inngår kostnader til selskapets ledelse, stab og internt bank.

Beløp i NOK 1 000	Ferd AS konsern	Ferd Capital	Ferd Invest	Ferd Hedgefond	Ferd Eiendom	Øvrig virksomhet
Resultat 2016						
Salgsinntekter	14 185 117	14 184 120	-	-	997	-
Inntekter fra finansielle investeringer	76 357	196 203	- 523	-59 429	-8 070	-51 823
Andre inntekter	760 980	25 534	-	-	731 512	3 934
Driftsinntekter	15 022 454	14 405 857	- 523	-59 429	724 439	-47 889
Driftskostnader ekskl av- og nedskrivninger	13 402 215	13 211 083	11 302	13 833	73 609	92 388
EBITDA	1 620 239	1 194 773	-11 825	-73 262	650 830	-140 277
Av- og nedskrivninger	659 037	653 677	-	-	4 032	1 328
Driftsresultat	961 202	541 096	-11 825	-73 262	646 797	-141 605

Inntekt på investeringer etter

egenkapitalmetoden	56 613	57 065	-	-	- 452	-
Resultat før finansposter og skattekostnad	1 017 815	598 162	-11 825	-73 262	646 346	-141 605

Balanse 31.12.16

Immaterielle eiendeler	3 802 321	3 802 321	-	-	-	-
Varige driftsmidler og investeringseiendommer	4 893 835	2 086 093	-	-	2 801 037	6 706
Investeringer etter egenkapitalmetoden	551 317	386 488	-	-	164 830	-
Investeringer klassifisert som omløpsmidler	16 258 553	4 211 231	5 262 505	3 707 612	478 330	2 598 875
Bankinnskudd ¹⁾	1 628 513	1 219 606	12 031	-67 344	-83 647	547 868
Øvrige eiendeler	7 187 421	5 084 474	8 501	142 972	1 720 357	231 117
Sum eiendeler	34 321 961	16 790 212	5 283 037	3 783 240	5 080 906	3 384 566

1) Forretningsområdets netto trekk på bankkontoene er her inkludert.

Beløp i NOK 1 000	Ferd AS konsern	Ferd Capital	Ferd Invest	Ferd Hedgefond	Ferd Eiendom	Øvrig virksomhet
Resultat 2015						
Salginntekter	12 912 698	12 910 948	-	-	1 750	-
Inntekter fra finansielle investeringer	1 985 920	-177 017	1 419 511	144 773	119 783	478 870
Andre inntekter	315 246	34 665	60	- 143	278 272	2 392
Driftsinntekter	15 213 863	12 768 596	1 419 571	144 630	399 804	481 262

Driftskostnader ekskl av- og nedskrivninger	12 132 631	11 996 794	9 181	11 503	46 843	68 310
EBITDA	3 081 232	771 802	1 410 390	133 127	352 961	412 952

Av- og nedskrivninger	773 269	770 004	-	68	2 153	1 045
Driftsresultat	2 307 964	1 798 1 410 390	133 060	350 809	411 907	

Inntekt på investeringer etter egenkapitalmetoden	34 548	37 442	-	-	-2 894	-
Resultat før finansposter og skattekostnad	2 342 512	39 240 1 410 390	133 060	347 915	411 907	

Balanse 31.12.15

Immaterielle eiendeler	3 153 719	3 153 719	-	-	-	-
Varige driftsmidler og investeringseiendommer	4 411 259	2 057 210	-	-	2 346 947	7 102
Investeringer etter egenkapitalmetoden	494 635	338 967	-	-	155 668	-
Investeringer klassifisert som omløpsmidler	15 652 095	2 031 641	6 218 513	3 887 561	460 530	3 053 850
Bankinnskudd ¹⁾	1 852 737	1 175 613	53 061	41 352	173 494	409 217
Øvrige eiendeler	6 674 347	5 963 617	27 259	19 946	326 031	337 495
Sum eiendeler	32 238 792	14 720 767	6 298 833	3 948 858	3 462 670	3 807 664

1) Forretningsområdets netto trekk på bankkontoene er her inkludert

NOTE 4**INNETEKTER FRA FINANSIELLE
INVESTETERINGER**

Inntekter fra finansielle investeringer fordelt på de ulike aktivaklassene:

Beløp i NOK 1 000	2016	2015
Noterte aksjer og andeler	48 180	1 283 119
Unoterte aksjer og andeler	96 172	- 184 635
Hedgefond	- 75 411	887 436
Renteinvesteringer	7 416	-
Sum inntekter fra finansielle investeringer	76 357	1 985 920

**BRUK AV
VIRKELIG
VERDI OG
FINANSIELLE
INSTRUMENTER**

NOTE 5

Ferds prinsipper ved måling til virkelig verdi, generelt

For alle investeringer der verdien fastsettes ved bruk av en annen verdsettingsmetode enn markedsmetoden, gjøres det analyser av endringen i verdi fra periode til periode. Det gjennomføres grundige analyser på flere nivåer, både av overordnet i forretningsområdet, av Ferds konsernledelse og til slutt av Ferds styre. Det utarbeides sensitivitetsanalyser for de mest sentrale og kritiske inndata i verdsettingsmodellen, og i enkelte tilfeller foretas kontrollberegninger av verdsettelsen ved bruk av alternative verdsettingsmetoder for å bekrefte den beregnede verdi.

Ferd er konsekvent i bruken av verdsettingsmetode, og endrer normalt ikke prinsippene for verdsettelsen. Endring av prinsipper vil gi lav pålitelighet i rapporteringen og svekket sammenlignbarhet fra periode til periode. Prinsipp for verdsettelse og bruk av verdsettingsmetode fastsettes for investeringen før den gjennomføres og endres kun unntaksvis og bare dersom endringen fører til en måling som under omstendighetene er mer representativ for virkelig verdi.

Verdsettelsesmetoder

Investeringer i børsnoterte aksjer verdsettes ved bruk av markedsmetoden. Børskurs for siste gjennomførte transaksjon på markedsplassen legges til grunn.

Investeringer i unoterte aksjer som blir forvaltet internt, verdsettes normalt basert på en inntjeningsmultippel. Ved beregning av verdi (Enterprise Value - EV) benyttes for eksempel EV / EBITDA, EV / EBITA, EV / EBIT og EV / (EBITDA - CAPEX). Ferd innhenter relevante multipler for sammenlignbare selskaper. Multiplene for porteføljeselskapene justeres dersom forutsetningene ikke er like med peer group. Slike forutsetninger kan bestå av kontrollpremie, likviditetsrabatt, vekstforutsetninger, marginer eller tilsvarende. Selskapets resultat som benyttes i verdsettelsen normaliseres for engangseffekter. Til slutt beregnes egenkapitalverdi ved å gjøre fradrag for netto rentebærende gjeld. Dersom det har skjedd en uavhengig transaksjon i verdipapiret, benyttes denne normalt som grunnlag for vår verdsettelse.

Verdsettelse av investeringer i eksternt forvaltede private equity- og hedgefond er basert på rapportert verdi fra fondene (NAV).

Utleieeiendommer er verdsatt ved diskontering av fremtidige forventede kontantstrømmer. Verdien av eiendommer som inngår i byggeprosjekter vurderes løpende til antatt salgsværdi. Verdien oppnår ofte et skifte ved oppnådde milepæler. Periodevis sammenlignes våre beregnede verdier mot uavhengige takster.

Nedenfor følger en oversikt over bokført verdi og virkelig verdi av konsernets eiendeler og gjeld fordelt etter hvordan de er målt i regnskapet. Tabellen er utgangspunkt for den videre informasjonen om selskapets finansielle risiko og henviser til påfølgende noter.

Beløp i NOK 1 000	Investeringer	Investeringer	Finansielle instrumenter		Annen type	SUM
	målt til virkelig verdi over resultatet	målt til virkelig verdi over utvidet resultat	målt til virkelig verdi over resultatet	målt til amortisert kost		
			Utlån og fordringer	Finansiell forpliktelse	verdsettelse	
Anleggsmidler						
Immaterielle eiendeler	-	-	-	-	3 802 321	3 802 321
Utsatt skattefordel	-	-	-	-	251 594	251 594
Varige driftsmidler	-	-	-	-	2 193 335	2 193 335
Investeringer etter egenkapitalmetoden	-	-	-	-	551 317	551 317
Investeringseiendom	2 700 500	-	-	-	-	2 700 500
Pensjonsmidler	-	-	-	-	4 415	4 415
Andre finansielle anleggsmidler	-	-	243 328	-	-	243 328
Sum 2016	2 700 500	-	243 328	-	6 802 983	9 746 811
Sum 2015	2 235 900	-	137 883	-	6 192 742	8 566 525
Omløpsmidler						
Varer	-	-	-	-	3 219 085	3 219 085
Kortsiktige fordringer	31 051	29 103	2 491 344	-	-	2 551 499
Noterte aksjer og andeler	7 411 217	-	-	-	-	7 411 217
Unoterte aksjer og andeler	3 978 545	-	-	-	-	3 978 545
Hedgefond	4 868 791	-	-	-	-	4 868 791
Bankinnskudd	-	-	1 628 513	-	-	1 628 513
Sum 2016	16 289 605	29 103	4 119 857	-	3 219 085	23 657 651
Sum 2015	15 652 095	61 075	4 228 300	-	2 635 545	22 577 015
Langsiktig gjeld						
Pensjonsforpliktelser	-	-	-	-	176 129	176 129
Utsatt skatt	-	-	-	-	938 759	938 759
Langsiktig rentebærende gjeld	-	-	-	3 681 337	-	3 681 337
Annen langsiktig gjeld	-	-	-	212 749	-	212 749
Sum 2016	-	-	-	3 894 086	1 114 888	5 008 974
Sum 2015	-	-	-	4 183 034	1 019 652	5 202 686
Kortsiktig gjeld						
Kortsiktig rentebærende gjeld	-	-	-	1 154 914	-	1 154 914
Betalbar skatt	-	-	-	-	197 079	197 079
Annen kortsiktig gjeld	6 571	14 375	-	3 276 583	-	3 297 529
Sum 2016	6 571	14 375	-	4 431 497	197 079	4 649 522

Sum 2015 196 537 - - 3 494 377 143 752 3 834 666

Virkelig verdi hierarki - Finansielle eiendeler og forpliktelser

Ferd inndeler eiendeler og forpliktelser målt til virkelig verdi i balansen i et hierarki basert på grunnlaget for verdsettelsen. Hierarkiet har følgende nivåer:

Nivå 1: Verdsettelse basert på noterte priser i aktive markeder for identiske eiendeler uten justeringer. Et aktivt marked kjennetegnes ved at det gjøres transaksjoner i markedet i verdipapiret med tilstrekkelig hyppighet og volum. Prisinformasjonen skal være løpende oppdatert og representere forventet salgsvederlag. Kun børsnoterte aksjer blir vurdert som nivå 1 investeringer.

Nivå 2: På nivå 2 klassifiseres investeringer hvor det finnes noterte priser, men markedene tilfredsstillere ikke kravene for å regnes som aktive. I tillegg vurderes investeringer hvor verdsettelsen i sin helhet kan avledes fra verdien av andre noterte priser, herunder verdi på underliggende verdipapirer, rentenivå, valutakurs eller lignende. Finansielle derivater som renteswaper og valutaterminer vurderes også som nivå 2 investeringer. Ferd's hedgefondportefølje vurderes å tilfredsstillere kravene til nivå 2. Disse fondene består av sammensatte porteføljer av aksjer, rentepapirer, råvarer og andre omsettelige derivater. For slike fond rapporteres verdi (NAV) løpende og den rapporterte NAV benyttes ved transaksjoner i fondet.

Nivå 3: Alle Ferd's øvrige investeringer vurderes på nivå 3. Dette gjelder investeringer der all informasjon eller deler av informasjonen om verdi ikke kan observeres i markedet. Ferd benytter også verdsettelsesmodeller for investeringer der aksjen har liten eller ingen omsetning. Verdipapirer som verdsettes basert på noterte priser eller rapportert verdi (NAV), men hvor det må gjøres vesentlige justeringer vurderes også på nivå 3. For Ferd gjelder dette private equity investeringer og fondsinvesteringer kjøpt i annenhåndsmarkedet der rapportert NAV må justeres for rabatter. En avstemming i bevegelsen av eiendelene på nivå 3 er vist i en egen tabell.

Ferd allokere hver enkelt investering til sitt respektive nivå i hierarkiet ved anskaffelse. Overføringer fra et nivå til et annet skjer kun unntaksvis og utelukkende dersom det er skjedd endringer av betydning for nivåinndelingen ved den finansielle eiendelen. Dette kan skje eksempelvis ved at en unotert aksje har blitt børsnotert eller tilsvarende. En overføring mellom nivåene vil i så tilfelle gjøres når Ferd er blitt kjent med endringen.

Tabellen viser hvilket nivå i verdsettelseshierarkiet de ulike målemetodene for konsernets investeringer målt til virkelig verdi vurderes å befinne seg:

Beløp i NOK 1 000	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum 2016
Eiendeler				
Investeringseiendom	-	-	2 700 500	2 700 500
Kortsiktige fordringer	-	60 155	-	60 155
Noterte aksjer og andeler	7 411 217	-	-	7 411 217
Unoterte aksjer og andeler	-	-	3 978 545	3 978 545
Hedgefond	-	3 707 612	1 161 178	4 868 791
Gjeld				
Annen kortsiktig gjeld	-	20 946	-	20 946
Sum 2016	7 411 217	3 746 821	7 840 224	18 998 262

Beløp i NOK 1 000	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum 2015
Eiendeler				
Investeringseiendom	-	-	2 235 900	2 235 900
Kortsiktige fordringer	-	61 075	-	61 075
Noterte aksjer og andeler	7 283 017	-	-	7 283 017
Unoterte aksjer og andeler	-	-	3 071 612	3 071 612
Hedgefond	-	3 887 561	1 315 420	5 202 981
Renteinvesteringer	-	94 484	-	94 484
Gjeld				
Annen kortsiktig gjeld	-	92 407	104 129	196 536
Sum 2015	7 283 017	3 950 713	6 518 803	17 752 534

Avstemming av bevegelsen i eiendeler på nivå 3

Beløp i NOK 1 000	IB 1.1.16	Kjøp / emisjon	Salg og utbetalinger fra investeringer	Reklassifisert til eiendeler holdt for salg	Urealiserte gevinster og tap, innregnet i resultatet	Gevinst og tap innregnet i resultatet	UB 31.12.16
Unoterte aksjer og andeler	3 071 613	1 352 888	-299 135	-	-173 167	26 346	3 978 545
Hedgefond	1 315 420	179 113	-384 131	-	-59 248	110 224	1 161 378
Sum 2016	6 622 933	2 602 696	-956 458	-917 500	352 182	136 570	7 840 423

Beløp i NOK 1 000	IB 1.1.15	Kjøp / emisjon	Salg og utbetalinger fra investeringer	Reklassifisert til eiendeler holdt for salg	Urealiserte gevinster og tap, innregnet i resultatet	Gevinst og tap innregnet i resultatet	UB 31.12.15
Unoterte aksjer og andeler	3 086 854	634 328	-529 564	-	-164 691	44 687	3 071 613
Hedgefond	1 782 313	199 069	-730 396	-	-442 772	507 206	1 315 420
Sum 2015	7 255 616	1 048 958	-1 816 188	-	-417 346	551 893	6 622 933

Oversikt over benyttede inndata og sensitivitetsanalyse

Nedenfor presenteres en oversikt over de mest sentrale forutsetninger benyttet ved måling av virkelig verdi av Ferd's investeringer, allokert til nivå 3 i hierarkiet. Vi viser også hvor sensitive verdien av investeringene er for endringer i forutsetningene.

Beløp i NOK 1 000	Balanseført verdi per 31.12.16	Benyttede og implisitte EBITDA multipler	Verdi, dersom multiplere reduseres med 10 prosent	Verdi, dersom multiplere økes med 10 prosent	Benyttet diskonteringsrente	Verdi, dersom renten økes med 1 prosentpoeng	Verdi, dersom renten reduseres med 1 prosentpoeng
Investeringseiendom 1)	2 700 500	-	-	-	7 % - 13 %	2 355 400	3 093 069
Unoterte aksjer og andeler sensitive for multiplere 2)	1 014 000	10,6 - 13,0	745 000	1 284 000	-	-	-
Øvrige unoterte aksjer og andeler 2)	2 964 545	-	-	-	-	-	-

Beløp i NOK 1 000	Balanseført verdi per 31.12.16	Estimerte rabatter iht megler (intervall)	Verdi dersom rabatter økes med 10 prosent	Verdi dersom rabatter reduseres med 10 prosent
Hedgefond 3)	1 161 178	20 % - 88 %	1 096 907	1 222 271

1) Ca 69 % av Ferd Eiendom AS' portefølje er utleieeiendommer og utviklingsprosjekter og er sensitive for endring i diskonteringsrente.

2) Ca 25 % av verdien av unoterte aksjer og andeler er sensitive for endring i multiplere. De øvrige investeringene er verdsatt basert på rapportert NAV uten at Ferd har mulighet til å regne på sensitiviteten, selv om multiplere sannsynligvis er benyttet ved fastsettelsen av NAV.

3) Ca 50 % av hedgefondene på nivå 3 er sensitive for endring i rabatt.

Det har i perioden ikke vært vesentlige endringer knyttet til selskapets risikostyring.

VERDIFALLSRISIKO OG ALLOKERING AV KAPITAL

Ferds allokering av kapitalen må være i tråd med eiers risikotoleranse. Et mål på denne risikotoleranse er hvor stort verdifall målt i kroner eller prosent eier aksepterer i tilfelle markedene Ferd er eksponert mot skulle oppleve kraftige og raske fall. Verdifallsrisikoen legger føringer på hvor stor andel av egenkapitalen som kan være investert i aktiva med høy risiko for verdifall. Dette måles og følges opp ved hjelp av stresstester. Taprisikoen blir vurdert som et mulig samlet verdifall uttrykt i kroner og som prosent av egenkapitalen. Ferds langsiktighet gjør at eier kan akseptere store svingninger i verdijustert egenkapital.

KATEGORIER AV FINANSIELL RISIKO

Likviditetsrisiko

Ferd har likviditet i fokus. Ferd legger til grunn at avkastningen fra finansielle investeringer skal bidra til å dekke løpende renteutgifter. Det er derfor viktig at Ferds balanse er likvid og at muligheten til å realisere aktiva samsvarer godt med løpetiden på gjelden. Ferd stiller krav om at under normale markedsforhold skal minst 4 milliarder kroner av de finansielle investeringene bestå av aktiva som kan realiseres i løpet av et kvartal. Dette ivaretas først og fremst gjennom investeringer i børsnoterte aksjer og hedgefond. Forøvrig henvises til informasjon om Ferds lånefasiliteter, herunder oversikt over forfallsstruktur på gjelden, i selskapsregnskapet til Ferd AS i note [24](#).

Valutarisiko

Ferd har et bevisst forhold til valutaeksponering. Vi legger til grunn at Ferd alltid vil ha en viss andel av egenkapitalen investert i euro, amerikanske dollar og svenske kroner, og sikrer derfor normalt ikke valutaeksponering til norske kroner.

Ferd har følgende utestående valutaderivater på morselskapsnivå per 31.12.16:

Beløp i NOK 1 000	Valutakjøp		Valutasalg	
	Valuta	Beløp	Valuta	Beløp
		3 476		- 400
	NOK	600	USD	000
		1 813		- 200
	NOK	880	EUR	000

SENSITIVITETSANALYSE, VERDIFALLSRISIKO INVESTERINGSVIRKSOMHET

Stresstesten er basert på en inndeling av Ferds egenkapital i ulike aktivaklasser, som utsettes for verdifall som følger:

- Norske aksjemarkedet faller 30 prosent
- Internasjonale aksjemarkeder faller 20 prosent
- Eiendom faller 10 prosent
- Kronekursen styrkes 10 prosent

For å nyansere beregningene gjøres det en vurdering av om Ferds investeringer antas å falle mer eller mindre enn markedet. Det legges for eksempel til grunn at de unoterte investeringene i et stresstestscenario har et verdifall på 1,0- 1,3 ganger det norske aksjemarkedet.

Beløp i NOK 1 000	2016	2 015
Kursrisiko: Norske aksjer faller 30 %	-4 600 000	-4 100 000
Kursrisiko: Internasjonale aksjer faller 20 %	-2 100 000	-1 700 000
Kursrisiko: Eiendom faller 10 %	- 400 000	- 300 000
Valutarisiko: Kronekursen styrkes med 10 %	-1 400 000	-1 200 000
Sum verdifall i verdijustert egenkapital	-8 500 000	-7 300 000

Verdifall i % av verdijustert egenkapital	30%	28%

NOTE 7

AKSJER OG ANDELER I ANDRE SELSKAPER MED EIERANDEL
OVER 10 %

Datterselskap	Forretningskontor	Eierandel	Metode for måling
Elopak AS med datterselskaper	Røyken	100,0 %	Konsolidert
FC Well Invest AS med datterselskaper (Interwell)	Bærum	100,0 %	Konsolidert
FC-Invest AS med datterselskaper (TeleComputing)	Bærum	100,0 %	Konsolidert
Ferd Aibel Holding AS	Bærum	100,0 %	Konsolidert
1912 Top Holding AS med datterselskaper (Servi Gruppen)	Bærum	100,0 %	Konsolidert
Ferd Eiendom AS med datterselskaper	Bærum	100,0 %	Konsolidert
Ferd Malta Holdings Ltd	Malta	100,0 %	Konsolidert
Ferd MG Holding AS med datterselskaper (Mestergruppen)	Bærum	100,0 %	Konsolidert
Ferd Sosiale Entreprenører AS	Bærum	100,0 %	Konsolidert
Norse Crown Company Ltd. AS	Bærum	100,0 %	Konsolidert
Swix Sport AS med datterselskaper	Oslo	100,0 %	Konsolidert
Felleskontrollert virksomhet			
Aibel Holding I AS med datterselskaper (Aibel)	Stavanger	50,0 %	Virkelig verdi
Frogn Næringspark AS	Trondheim	50,0 %	Egenkapitalmetoden
Sanderveien 18 AS	Ski	50,0 %	Egenkapitalmetoden
Impresora del Yaque	Santiago De Los Caballeros, Dominikanske Rep.	51,0 %	Egenkapitalmetoden
Tilknyttede selskaper			
Al-Obeikan Elopak factory for Packaging Co	Riyadh, Saudi-Arabia	49,0 %	Egenkapitalmetoden
Lala Elopak S.A. de C.V.	Gómez Palacio, Mexico	49,0 %	Egenkapitalmetoden
Tiedemannsbyen DA	Oslo	50,0 %	Egenkapitalmetoden
Lofoten Tømteselskap AS	Bodø	35,0 %	Egenkapitalmetoden
Hafsrby AS	Stavanger	14,5 %	Egenkapitalmetoden
Hunstad Sør Tømteselskap AS	Bodø	31,6 %	Egenkapitalmetoden
Tastarustå Byutvikling AS	Stavanger	33,3 %	Egenkapitalmetoden
Madla Byutvikling AS	Stavanger	33,3 %	Egenkapitalmetoden
Boreal GmbH	Tyskland	20,0 %	Egenkapitalmetoden
Siriskjær AS	Stavanger	50,0 %	Egenkapitalmetoden
Solheim Byutviklingselskap AS	Stavanger	33,3 %	Egenkapitalmetoden
Sporaffjell Utviklingselskap AS	Stavanger	50,0 %	Egenkapitalmetoden
Kråkeland Hytteservice AS	Sirdal	33,5 %	Egenkapitalmetoden
Anleggsaksjer og andeler > 10 % eierandel			
Herkules Capital I AS		40,0 %	Virkelig verdi
Omløpsaksjer og andeler > 10 % eierandel			
BC SPV I AS		75,8 %	Virkelig verdi
Broodstock Capital Partners AS		40,0 %	Virkelig verdi
Credo Invest nr 9 AS		50,3 %	Virkelig verdi
Credo Invest nr 10 AS		91,3 %	Virkelig verdi
Ellertsdal Bostäder Holding AB		61,8 %	Virkelig verdi
Energy Ventures II AS		26,0 %	Virkelig verdi
Energy Ventures II KS		22,1 %	Virkelig verdi
Energy Ventures III AS		25,0 %	Virkelig verdi
Energy Ventures III GP LP		25,0 %	Virkelig verdi
Energy Ventures III LP		18,7 %	Virkelig verdi
Fjord Line AS		44,6 %	Virkelig verdi
Harbert European Real Estate Fund II		25,9 %	Virkelig verdi
Harbert European Real Estate Fund III		9,8 %	Virkelig verdi
Herkules Private Equity Fund II (GP-I) Ltd		40,0 %	Virkelig verdi
Herkules Private Equity Fund II (GP-II) Ltd		40,0 %	Virkelig verdi
Herkules Private Equity Fund II (LP-I) Limited		74,5 %	Virkelig verdi
Herkules Private Equity Fund III (LP-I) Limited		25,1 %	Virkelig verdi
Intera Fund I		12,0 %	Virkelig verdi
Nordic Microfinance Initiative AS		14,2 %	Virkelig verdi
Norwegian Microfinance Initiative AS		12,5 %	Virkelig verdi
NMI Frontier		12,5 %	Virkelig verdi
NMI Fund III		21,6 %	Virkelig verdi
NMI Global		12,5 %	Virkelig verdi
Petroleum Geo-Services ASA		10,6 %	Virkelig verdi
Scatec Solar ASA		12,5 %	Virkelig verdi
SPG Bostad Sverige AB		58,5 %	Virkelig verdi
SPG Bostad Örebro AB		17,2 %	Virkelig verdi
SPG Bostad Kronetorp AB		37,7 %	Virkelig verdi

SPV Herkules II LP	81,5 %	Virkelig verdi
SPV Verdane Winds	43,6 %	Virkelig verdi
The Future Group AS	14,5 %	Virkelig verdi

Investerings eiendom

Beløp i NOK 1 000	2016	2015
Balanseført verdi 1.1.	2 235 960	2 386 449
Tilgang ved kjøp	499 020	75 126
Tilgang ved påkostning	571 615	140 436
Avgang	- 10 592	- 556 228
Reklassifiseringer	-1 180 100	-
Netto verdiendring av investeringseiendom	584 597	190 117
Balanseført verdi 31.12.	2 700 500	2 235 900

Inntekter fra investeringseiendom

Beløp i NOK 1 000	2016	2015
Leieinntekt fra eiendommer	143 512	85 858
Direkte eiendomsrelaterte kostnader	- 37 960	- 12 545
Netto verdiendring investeringseiendommer	584 597	190 117
Sum	690 150	263 430

Beregning av virkelig verdi av investeringseiendom

Investerings eiendommene vurderes til virkelig verdi. Virkelig verdi er det beløp en eiendel kan omsettes for i en transaksjon mellom velinformerte, frivillige parter. Ved fastsettelse av markedsleie og avkastningskrav sees det hen til markedspriser.

Alle konsernets utleieeiendommer verdsettes årlig basert på kontantstrømsmodeller. Fremtidige kontantstrømmer beregnes fra inngåtte leiekontrakter, samt fremtidig kontantstrøm basert på en forventet markedsleie. Det er ikke innhentet verdsettelses fra eksterne på utleieeiendommene. Se note [2](#) for en nærmere beskrivelse av forutsetninger som er benyttet ved beregning av virkelig verdi.

Skattekostnad består av

Beløp i NOK 1 000	2016	2015
Betalbar skatt av årets overskudd		
Årets betalbare skatt	198 432	269 023
Justering tidligere perioder	9 953	25 556
Sum betalbar skatt	208 385	294 579
Kostnad ved utsatt skatt		
Årets resultatførte endring i utsatt skatt	41 440	106 459
Virkning av endring i skattesats og skatt tidligere år	- 38 929	- 82 748
Sum utsatt skatt	2 511	23 711
Skattekostnad	210 897	318 290

Betalbar skatt i balansen

Beløp i NOK 1 000	2016	2015
Årets betalbare skatt	198 432	269 023
Skattegjeld fra tidligere år	35 799	132 078
Innbetalt forhåndsskatt	- 35 083	- 246 745
Omregningsdifferanser	- 2 070	- 10 604
Betalbar skatt	197 079	143 752

Avstemming fra nominell til effektiv skattesats

Beløp i NOK 1 000	2016	2015
Resultat før skattekostnad	998 497	1 627 409
Forventet skattekostnad etter nominell skattesats (25 %)	249 628	439 400
Underskudd og andre fradrag uten nettoeffekt på skatt	- 3 973	17 754
Ikke skattepliktige netto inntekter (-) / kostnader (+) fra verdipapirer	- 65 594	- 285 351
Andre ikke skattepliktige inntekter	- 72	- 8 768
Nedskrivning av goodwill	3 899	54 000
Justering tidligere perioder	- 30 087	- 57 192
Skatteeffekten av andre permanente forskjeller	57 095	158 446
Skattekostnad	210 897	318 290

Effektiv skattesats **21,1 %** **19,6 %**

Skatt innregnet direkte i egenkapitalen

Beløp i NOK 1 000	2016	2015
Aktuarmessige tap på pensjonsforpliktelser (se note 19)	- 3 402	988
Kontantstrømsikring (se note 28)	3 270	- 21 497
Sum skatt innregnet i totalresultat	- 132	- 20 509

Utsatt skattefordel og utsatt skatt

Beløp i NOK 1 000	2016	2015
Varer	-50 888	10 971
Fordringer	17 763	7 202
Aksjer og andeler	-245 597	- 400 934
Andre forskjeller	53 753	34 925
Varige driftsmidler	-45 793	- 2 446
Investerings eiendommer	-274 349	- 177 712
Immaterielle eiendeler	-146 431	- 151 087
Netto pensjoner	48 615	49 554
Skattemessig fremførbare underskudd	304 360	329 854
Sum	-338 568	- 299 673
Nedvurdering av utsatt skattefordel	-348 597	- 289 722
Netto balanseført verdi 31.12 av utsatt skattefordel (+) / skatteforpliktelse (-)	-687 165	- 589 395
Balanseført utsatt skattefordel	251 594	257 916
Balanseført Utsatt skatt	-938 759	- 847 312
Netto balanseført verdi 31.12 av utsatt skattefordel (+) / skatteforpliktelse (-)	-687 165	- 589 395

Balanseført utsatt skattefordel vurderes ved hver balansedag og nedskrives i den grad det ikke lengre er sannsynlig at skattefordelen kan utnyttes mot skattepliktig inntekt.

Utsatt skattefordel og -forpliktelse måles basert på forventede skattesatser i den perioden forpliktelsen skal gjøres opp eller eiendelen skal realiseres, som følge av vedtatte eller tilnærmet vedtatte skattesatser og -lover på balansedagen.

Brutto skattemessig fremførbare underskudd, utløpstidspunkter

Beløp i NOK 1 000	2016
2016	5
2017	-
2018	-
Etter 2018	240 166
Uten tidsbegrensning	826 967
Sum skattemessig fremførbare underskudd	1 067 139

Endring i netto balanseført utsatt skatt

Beløp i NOK 1 000	2016	2015
Netto balanseført verdi 1. januar	- 589 396	- 598 146
Omregningsdifferanser	- 3 996	49 720
Kjøp og salg av datterselskap	- 39 927	3 251
Resultatført i perioden	- 53 714	- 23 711
Skatt ført mot totalresultatet	- 132	- 20 509
	- 687	
Netto balanseført verdi 31.12	165	- 589 396

Ferd inngikk et forlik med myndighetene 8. april 2016 og fikk fullt medhold i spørsmålet om fradragsrett for suksesshonorarer for inntektsåret 2013. Da tidligere år ikke var en del av dette forliket er frdragene for tidligere år ikke endelig avklart. Vi kan derfor ikke regnskapsmessig balanseføre utsatt skattefordel knyttet til disse årene.

NOTE 10**GEOGRAFISK FORDELING AV SALGSINNEKTER**

Beløp i NOK 1 000	2016	2015
Norge	5 312 862	4 765 154
Tyskland	1 589 037	1 403 585
Sverige	728 992	602 699
USA	1 046 117	832 234
Nederland	543 041	532 035
Russland	715 758	557 618
Canada	467 802	466 838
Danmark	508 788	492 537
Storbritannia	405 974	358 469
Spania	323 281	331 123
Østerrike	272 196	302 658
Finland	278 043	234 245
Frankrike	205 485	183 615
Verden for øvrig	1 787 740	1 849 887
Sum salgsinntekter	14 185 117	12 912 699

Salgsinntektene er fordelt basert på kundens hjemstat.

NOTE 11**LØNNSKOSTNADER**

Beløp i NOK 1 000	2016	2015
	2 182	2 071
Lønn	991	192
Sosiale avgifter	302 406	277 064
Pensjonskostnader	152 421	133 203
Andre ytelser	66 826	88 299
Sum	2 704 644	2 569 759
Gjennomsnittlig antall årsverk	3 500	4 497

Lønn og honorarer til konsernledelsen

	2016				2015			
Beløp i NOK 1 000	Lønn	Bonus	Natural- ytelser	Pensjon	Lønn	Bonus	Natural- ytelser	Pensjon
Konsernsjef, John Giverholt	3 553	1 627	259	1 595	3 416	433	307	1 115
Øvrige medlemmer av konsernledelsen	4 930	3 040	501	1 010	4 709	1 642	545	812
Sum	8 483	4 667	760	2 604	8 125	2 075	852	1 927

Konsernsjefens bonusordning er begrenset oppad til 6,0 mill. Bonus er basert på oppnådde resultater i konsernet.

Konsernsjefen omfattes av Ferd's kollektive pensjonsordninger for lønn under 12 G. Dette er en innskuddsordning (se også note 19). Konsernsjefen har dessuten en ytelsesordning for pensjonsgrunnlaget som er høyere enn 12 G men oppad begrenset til ca 2,4 mill., samt en førtidspensjonsordning som gir mulighet til å fratrukke ved oppnådd 65 års alder.

Konsernsjefen har rett til 9 måneders etterlønn dersom han må fratrukke sin stilling.

Honorarer til styret

Det er ikke utbetalt særskilt honorar for styreverv i Ferd AS.

NOTE 12	IMMATERIELLE EIENDELER		2016	2015
Beløp i NOK 1 000				
Goodwill			2 329 817	1 941 079
Andre immaterielle eiendeler			1 472 504	1 212 640
Balansført verdi 31.12.			3 802 321	3 153 719

2016

Beløp i NOK 1 000	Software	Varemerker	Patenter og rettigheter	Aktiverede utviklingskostnader	Kunde-relasjoner	Sum
Anskaffelseskost 1.1.	386 037	85 888	690 434	415 075	721 385	2 298 819
Årets tilganger	117 104	221 525	2 283	46 727	86 000	473 639
Avgang	-3 707	-	- 714	-	-	-4 421
Omregningsdifferanse	-18 748		-14 047	-15 161	-	-47 956
Anskaffelseskost 31.12.	480 686	307 414	677 956	446 640	807 385	2 720 081
Akkumulerte av- og nedskrivninger 1.1.	317 258	-	416 803	73 074	279 043	1 086 179
Årets avskrivninger	16 324	-	48 957	37 976	72 138	175 395
Årets nedskrivninger	121	-	-	21 844	-	21 965
Avgang	-3 553	-	- 109	-	-	-3 662
Omregningsdifferanse	-16 298	-	-13 986	-2 017	-	-32 301
Akkumulerte av- og nedskrivninger 31.12.	313 853	-	451 666	130 877	351 181	1 247 576
Akkumulerte nedskrivninger 31.12.	3 707	-	1 000	21 844	-	26 551
Balansført verdi 31.12.	166 833	307 414	226 291	315 763	456 203	1 472 504

Økonomisk levetid	3-5 år	> 20 år til ubegrenset	3-10 år	10 år	10-15 år
Avskrivningsplan	Lineær	Lineær	Lineær	Lineær	Lineær

2015

Beløp i NOK 1 000	Software	Varemerker	Patenter og rettigheter	Aktiverede utviklingskostnader	Kunde-relasjoner	Sum
Anskaffelseskost 1.1.	355 620	165 688	694 894	309 593	856 185	2 381 980
Ordinære tilganger	50 264	600	7 524	100 340	-	158 728
Avgang	-1 719	-	-	-9 430	-	-11 149
Overføringer mellom anleggsgrupper	-	-	-3 120	3 120	-	-
Reklassifisert som eiendeler holdt for salg	-41 496	-80 400	-21 479	-	-134 800	-278 175
Omregningsdifferanse	23 368		12 615	13 685	-	49 668
Anskaffelseskost 31.12.	386 038	85 888	690 434	417 309	721 385	2 301 053
Akkumulerte av- og nedskrivninger 1.1.	305 016	14 740	364 603	43 642	253 264	981 265
Årets avskrivninger	24 542	4 020	49 654	33 312	84 783	196 311
Avgang	-1 239	-	-	-3 764	-	-5 003
Reklassifisert som eiendeler holdt for salg	-33 532	-18 760	-14 097	-	-59 003	-125 392
Omregningsdifferanse	22 472	-	16 642	2 118	-	41 232
Akkumulerte av- og nedskrivninger 31.12.	317 260	-	416 802	75 307	279 044	1 088 413
Akkumulerte nedskrivninger 31.12.	3 918	-	1 000	-	-	4 918
Balansført verdi 31.12.	68 778	85 888	273 632	342 001	442 341	1 212 640

Økonomisk levetid	3-5 år	> 20 år til ubegrenset	3-10 år	10 år	10-15 år
Avskrivningsplan	Lineær	Lineær	Lineær	Lineær	Lineær

Forskning og utvikling

Kostnadsførte utgifter til forskning og utvikling i regnskapsåret 2016 utgjorde 36 millioner kroner. Tilsvarende kostnad for 2015 var 97 millioner kroner.

NOTE 13

GOODWILL OG OPPLYSNINGER OM
VIRKSOMHETSSAMMENSLUTNINGER

I samsvar med IFRS 3 Virksomhetssammenslutninger, har netto eiendeler for oppkjøpte selskaper blitt vurdert til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet. Den resterende del av vederlaget etter at kjøpesummen har blitt allokert til identifiserbare eiendeler og gjeld, er behandlet som goodwill. Tabellene under viser verdien og bevegelsene i de ulike goodwillpostene i konsernet:

2016

Beløp i NOK 1 000	Interwell	Servi	Elopak Europa	Byggtorget og Nordek	Annet	Sum
Anskaffelseskost 1.1.	1 212 016	388 289	579 464	-	20 916	2 200 685
Tilgang	-	1 600	-	426 832	-	428 432
Avgang	-	-	-	-	-	-
Valutaomregningsdifferanser	-	-	-38 021	-	-237	-38 258
Anskaffelseskost 31.12.	1 212 016	389 889	541 444	426 832	20 679	2 590 860
Akkumulerte nedskrivninger 1.1.	-	200 000	59 606	-	-	259 606
Nedskrivninger	3 899	720	-	-	-	4 619
Avgang	-	-	-	-	-	-
Valutaomregningsdifferanser	-	-	-3 062	-	-119	-3 181
Akkumulerte nedskrivninger 31.12.	3 899	200 720	56 544	-	-119	261 043
Balanseført verdi 31.12.	1 208 117	189 169	484 899	426 832	20 798	2 329 816

Endringer i 2016:

Mestergruppen kjøpte 100 % av Byggtorget med regnskapsmessig virkning fra 24.05.2016 og 100 % av Nordek med regnskapsmessig virkning fra 21.11.2016. I den forbindelse ble det innregnet goodwill på henholdsvis 56 millioner for Byggtorget og 370 millioner for Nordek. Mestergruppen ser et betydelig synergipotensial gjennom disse oppkjøpene og de har styrket Mestergruppens posisjon i markedet gjennom tilgang på kompetanse og styrket merkenavn tilknyttet kjedene XL-Bygg, Blink-Hus og Byggtorget.

Nordek og Byggtorget har påvirket Ferd's konsernregnskap med tilsammen 545 millioner i inntekter og 14 millioner i EBITDA i 2016.

2015

Beløp i NOK 1 000	Interwell	Servi	Elopak Europa	Seco Invest (Tele- Computing)	Annet	Sum
Anskaffelseskost 1.1.	1 212 016	386 289	541 404	612 607	20 905	2 773 221
Tilgang	-	2 000	-	6 327	-	8 327
Avgang	-	-	-	-	-	-
Reklassifisert som eiendeler holdt for salg	-	-	-	-618 934	-	-618 934
Valutaomregningsdifferanser	-	-	38 060	-	11	38 071
Anskaffelseskost 31.12.	1 212 016	388 289	579 464	-	20 916	2 200 685
Akkumulerte nedskrivninger 1.1.	-	-	55 971	-	-	55 971
Nedskrivninger	-	200 000	-	-	-	200 000
Avgang	-	-	-	-	-	-
Valutaomregningsdifferanser	-	-	3 635	-	-	3 635
Akkumulerte nedskrivninger 31.12.	-	200 000	59 606	-	-	259 606
Balanseført verdi 31.12.	1 212 016	188 289	519 858	-	20 916	1 941 079

Endringer i 2015:

Det var ingen vesentlige tilganger av goodwill i 2015. Goodwill knyttet til TeleComputing har blitt reklassifisert som eiendeler holdt for salg som følge av forestående salg av virksomheten.

Ferd har valgt å nedskrive goodwill knyttet til Servi med 200 millioner, resultatført som av- og nedskrivninger i totalresultatet. Årsaken til nedskrivningen skyldes negativ utvikling i oljepris med tilhørende utfordringer i markedet for Servi.

Nedskrivningstester for goodwill:

Goodwill allokteres til konsernets kontantgenererende enheter og testes for verdifall årlig, eller oftere hvis det er indikatorer på at beløpene kan ha vært utsatt for verdifall. Testing for verdifall innebærer fastsettelse av gjenvinnbart beløp for den kontantgenererende enheten. Gjenvinnbart beløp blir fastsatt ved å neddiskontere forventede kontantstrømmer, basert på den kontantgenererende enhetens forretningsplaner. Diskonteringsrente benyttet på de fremtidige kontantstrømmene er basert på konsernets vektete gjennomsnittlige kapitalkostnad (WACC), tilpasset markedets oppfatning av risikoforhold for de enkelte kontantstrømsgenererende enheter. Vekstrater er benyttet for å fremskrive kontantstrømmer utover periodene dekket av forretningsplanene.

Kontantgenererende enheter:

Goodwillpostene som er spesifisert over knytter seg til Ferd Capitals investeringer i konsernselskapene Elopak, Interwell, Mestergruppen og Servi, samt noen mindre goodwillposter.

Goodwill vedrørende Elopak er allokert til den kontantgenererende enheten Europa, som består av Elopaks europeiske markeder samt den interne produksjons- og forsyningsorganisasjonen. Denne goodwillposten har en bokført verdi på 485 millioner kroner pr. 31.12.2016. Begrunnelsen for å definere Europa som kontantgenererende enhet er dynamikken i det europeiske markedet. Trenden er at kunder slår seg sammen og lett har tilgang på tilbudet i hele Europa. Elopak tilpasser seg kundene ved å fordele produksjon av kartonger for de ulike markedene i henhold til optimal produksjonseffektivitet i Europa. Historiske geografiske kriterier for produksjon og etterspørsel fra kunder er ikke lenger så fremtredende. Som følge av utviklingen, vil splitten av marginer langs Elopaks verdikjede kunne endres fra et år til et annet, hvilket fører til at samlet europeisk virksomhet blir den beste indikatoren for å vurdere om verdien av goodwill er intakt.

Goodwill identifisert ved oppkjøpet av Servi er allokert til Servi samlet som kontantgenererende enhet. Dette skyldes Servis samordnede og velintegrerte virksomhet. Balanseført verdi pr 31.12.16 på 188 millioner kroner etter at vi i 2015 gjennomførte en nedskrivning på 200 millioner.

Oppkjøpet av Interwell i 2014 medførte en innregning av goodwill på 345 millioner kroner på Ferd-nivå. Denne goodwillen er allokert til hele Interwell som en felles kontantgenererende enhet, som er det nivået Ferd følger opp Interwell. I Interwell-konsernet eksisterer det imidlertid ytterligere 863 millioner kroner i goodwill fra oppkjøp gjennomført av Interwell. Denne goodwillen er allokert til to separate kontantgenererende enheter, Interwell Norge og Interwell Technology, da disse forretningsområdene genererer inngående kontantstrømmer separat.

I forbindelse med oppkjøpene i 2016 ble det innregnet goodwill på to kontantgenererende enheter, henholdsvis 56 millioner vedrørende Byggtorget og 370 millioner vedrørende Nordek.

Verdifalltest og forutsetninger lagt til grunn:

Gjennvinnbart beløp for den kontantgenererende enheten, beregnes basert på nåverdieregning av forventede kontantstrømmer. Kontantstrømmene som legges til grunn for verdifalltesten er basert på forutsetninger om fremtidige salgsvolum, utsalgspriser og direkte kostnader. Disse forutsetningene baseres på historisk erfaring fra markedet, vedtatte budsjetter og konsernets forventninger om endringer i markedet. Ved gjennomføring av verdifalltest er konsernets forventninger at det ikke vil være vesentlige endringer i dagens handelsnivå, slik at forventet kontantstrøm i stor grad er en videreføring av observerte trender.

Fastsatt kontantstrøm neddiskonteres med diskonteringsrente. Benyttet diskonteringsrente og andre forutsetninger er vist nedenfor.

For alle kontantgenererende enhetene er beregnet gjennvinnbart beløp i verdifallstestene positive og basert på testene konkluderes det med at det ikke foreligger verdifall som vil medføre nedskrivning i 2016. Usikkerheten forbundet med forutsetningene testingen for verdifall bygger på er belyst gjennom sensitivitetsanalyser. Konklusjonene er testet for endringer i diskonteringsrenten og vekstratene.

	Diskonteringsrente etter skatt (WACC)		Vekstrate år 2-5		Langsiktig vekstrate	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Elopak Europa	4,20%	3,90%	0,00%	2,00%	0,00%	0,00%
Servi	6,50%	6,50%	5,00%	5,00%	2,00%	2,50%
Interwell Norge	7,30%	9,00%	5,00%	5,00%	2,00%	2,00%
Interwell Technology	7,30%	9,00%	10,00%	10,00%	2,00%	2,00%
Byggtorget	5,40%		2,50%		2,00%	
Nordek	5,40%		2,50%		2,00%	

Diskonteringsrenten reflekterer markedets vurdering av risiko knyttet til den kontantgenererende enheten. Diskonteringsrenten er fastsatt basert på gjennomsnittlig vektet kapitalavkastningskrav for bransjen. Denne satsen er ytterligere justert for å reflektere spesifikke risikoforhold knyttet til den kontantgenererende enheten som ikke er reflektert i kontantstrømmene. Etersom Elopak har funksjonell valuta Euro er det også tatt utgangspunkt i en Euro-rente som ligger en del lavere enn NOK-renter.

Gjennomsnittlig vekstrate er i perioden 2 til 5 år basert på Ferd's forventninger om markedsutviklingen som virksomheten opererer i. Ferd benytter en stabil vekstrate for å ekstrapolere kontantstrømmer utover 5 år.

EBITDA representerer driftsmargin før avskrivninger, og er estimert basert på forventet fremtidig utvikling i markedet. Kommiterte effektivitetsprogrammer for driften er hensyntatt. Endringer i utfallet for disse initiativene kan påvirke fremtidig estimerte EBITDA.

Det er tatt hensyn til investeringskostnader nødvendig for å møte forventet vekst i inntektene. Basert på ledelsens vurderinger, inkluderer ikke estimerte investeringskostnader investeringer som forbedrer den nåværende ytelsen til eiendeler. De relaterte kontantstrømmer har blitt behandlet tilsvarende.

NOTE 14

VARIGE
DRIFTSMIDLER

2016

Beløp i NOK 1 000	Maskiner og anlegg		Driftsløstø og inventar	Sum
	Bygninger og tomter			
Anskaffelseskost 1.1.	683 631	5 239 820	360 455	6 283 906
Tilgang ved oppkjøp	144 109	212	14 857	159 178
Ordinære tilganger	11 139	436 081	36 433	483 653
Avgang	-6 968	-402 971	-14 208	-424 146
Overføring mellom anleggsgrupper	-2 994	- 681	3 676	-
Valutaomregningsdifferanser	-23 398	-194 611	-9 318	-227 326
Anskaffelseskost 31.12.	805 519	5 077 851	391 895	6 275 265
Akkumulerte av- og nedskrivninger 1.1.	374 825	3 474 296	259 426	4 108 546
Akkumulerte avskrivninger oppkjøp	33 606	547	10 027	44 179
Årets avskrivninger	22 143	370 192	32 899	425 234
Årets nedskrivninger	372	31 332	121	31 825
Avgang av- og nedskrivninger	-10 695	-313 015	-21 132	-344 842
Valutaomregningsdifferanser	-18 015	-156 836	-8 162	-183 012
Akkumulerte av- og nedskrivninger 31.12.	402 235	3 406 516	273 178	4 081 930
Akkumulerte nedskrivninger 31.12.	3 235	58 042	604	61 881

Balanseført verdi 31.12. 403 284 1 671 335 118 717 2 193 335

Antatt økonomisk levetid på avskrivbare driftsmidler	5-50 år	5-15 år	3-13 år
Avskrivningsplan	Lineær	Lineær	Lineær
Tomter avskrives ikke			

2015

Beløp i NOK 1 000	Maskiner og anlegg		Driftsløstø og inventar	Sum
	Bygninger og tomter			
Anskaffelseskost 1.1.	810 082	5 284 366	329 163	6 423 611
Tilgang ved oppkjøp	57 928	-	-	57 928
Ordinære tilganger	1 800	479 366	46 068	527 234
Avgang	-233 609	-254 535	-25 159	-513 303
Overføring mellom anleggsgrupper	4 497	-12 437	7 940	-
Reklassifisert som eiendeler holdt for salg	-	-515 621	-17 257	-532 878
Valutaomregningsdifferanser	42 933	258 680	19 699	321 312
Anskaffelseskost 31.12.	683 631	5 239 819	360 454	6 283 904
Akkumulerte av- og nedskrivninger 1.1.	339 122	3 400 030	247 833	3 986 985
Akkumulerte avskrivninger oppkjøp	-	-	- 180	- 180
Årets avskrivninger	25 592	433 785	31 500	490 876
Årets nedskrivninger	-	1 130	222	1 352
Avgang avskrivninger	-13 453	-218 875	-14 565	-246 893
Overføring mellom anleggsgrupper	-	1 246	-1 246	-
Reklassifisert som eiendeler holdt for salg	-	-347 542	-10 485	-358 027
Valutaomregningsdifferanser	23 564	204 522	6 345	234 432
Akkumulerte av- og nedskrivninger 31.12.	374 825	3 474 296	259 426	4 108 546
Akkumulerte nedskrivninger 31.12.	2 788	50 230	318	53 336

Balanseført verdi 31.12. 308 806 1 765 523 101 028 2 175 358

Antatt økonomisk levetid på avskrivbare driftsmidler	5-50 år	5-15 år	3-13 år
Avskrivningsplan	Lineær	Lineær	Lineær
Tomter avskrives ikke			

NOTE 15**ANDRE DRIFTSKOSTNADER**

Beløp i NOK 1 000	2016	2015
Salgs- og administrasjonskostnader	227 985	214 600
Leie av bygninger o.l.	253 955	245 856
Honorarer til revisor, advokater, konsulenter	195 831	174 774
Reisekostnader	183 359	186 215
Tap og endring i nedskrivning for verdifall fordringer	8 225	14 842
Andre kostnader	438 660	387 351
Sum	1 308 015	1 223 637

**NOTE 16 KOSTNADSFØRTE HONORAR
TIL REVISORER**

Revisjons- og rådgivningsselskapet Ernst & Young AS er Ferd's konsernrevisor. Enkelte selskaper i konsernet revideres av andre revisjonsselskaper.

Beløp i NOK 1 000	Revisjons- honorar	Andre attestasjons- tjenester	Skattemessige tjenester	Andre tjenester utenfor revisjon	Sum
2016					
Ernst & Young	12 551	325	7 283	5 106	25 265
Andre	3 184	892	2 180	2 135	8 391
Sum	15 735	1 217	9 463	7 241	33 656
2015					
Ernst & Young	12 125	434	5 770	7 302	25 631
Andre	2 704	760	2 379	3 812	9 655
Sum	14 829	1 194	8 149	11 114	35 286

Andre tjenester utenfor revisjon er i hovedsak due diligence tjenester.

Alle beløp er eks mva.

NOTE 17

INVESTERINGER ETTER
EGENKAPITALMETODEN

Investeringer i tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter er i Ferd sitt konsernregnskap innregnet i henhold til egenkapitalmetoden.

Før spesifikasjon av selskaper og eierandel henvises det til oppstilling av investeringer i tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter i note 7.

2016

Beløp i NOK 1 000	AI-Obeikan Elopak factory for Packaging Co	Lala Elopak S.A. de C.V.	Tiedemanns- byen DA	Andre	Sum
Eier- og stemmeandel	49%	49%	50%		
Anskaffelseskost 1.1	58 325	165 051	106 768	115 014	445 158
Andel av resultat 1.1	102 781	157 653	17 264	9 345	287 043
Akkumulert nedskrivning av goodwill 1.1	-12 600	-	-	-1 941	-14 541
Overføring fra selskapet	-56 956	-128 048	-12 765	-5 865	-203 634
Føringer direkte mot egenkapitalen	-3 550	-	-	-	-3 550
Omregningsdifferanser/elimineringer	2 389	-14 956	-	-3 276	-15 843
Balanseført verdi 01.01	90 389	179 700	111 267	113 277	494 633
Tilgang i løpet av året	-	-	-	84 299	84 299
Andel av årets resultat	12 347	30 787	12 516	962	56 613
Overføringer fra selskapet	-10 494	-12 695	-25 000	-	-48 189
Omregningsdifferanser/elimineringer	- 682	-34 023	-	-1 333	-36 039
Balanseført verdi 31.12	91 559	163 769	98 783	197 205	551 317

2015

Beløp i NOK 1 000	AI-Obeikan Elopak factory for Packaging Co	Lala Elopak S.A. de C.V.	Tiedemanns- byen DA	Andre	Sum
Eier- og stemmeandel	49%	49%	50%		
Anskaffelseskost 1.1	58 325	165 051	106 768	81 585	411 729
Andel av resultat 1.1	92 990	134 025	20 158	7 040	254 213
Akkumulert nedskrivning av goodwill 1.1	-12 600	-	-	-1 941	-14 541
Overføring fra selskapet	-37 063	-114 006	-12 765	-5 865	-169 699
Føringer direkte mot egenkapitalen	-3 550	-	-	-	-3 550
Omregningsdifferanser/elimineringer	-13 358	-15 213	-	-7 331	-35 902
Balanseført verdi 01.01	84 744	169 857	114 161	73 488	442 250
Tilgang i løpet av året	-	-	-	33 890	33 890
Avgang i løpet av året	-	-	-	- 461	- 461
Andel av årets resultat	9 791	23 628	-2 894	2 305	32 830
Overføringer fra selskapet	-19 893	-14 042	-	-	-33 935
Omregningsdifferanser/elimineringer	15 747	257	-	4 055	20 059
Balanseført verdi 31.12	90 389	179 700	111 267	113 277	494 633

Oppstillingen nedenfor viser en oversikt over finansiell informasjon knyttet til Ferd's største investeringer i tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter på 100 prosent basis. Oppgitte tall representerer regnskapsåret 2016. Tallene er ikke revidert.

Beløp i NOK 1 000	AI-Obeikan Elopak factory for Packaging Co	Lala Elopak S.A. de C.V.	Tiedemanns- byen DA
Driftsinntekt	464 406	665 907	436 955
Resultat etter skatt og minoritet	25 578	51 184	23 974
Sum eiendeler	299 524	456 619	681 912
Sum gjeld	147 891	173 632	484 345

- AI-Obeikan Elopak er en kartongprodusent med fabrikk i Saudi-Arabia som selger kartong til kunder i midt-østen og nordafrika.
- Lala Elopak er en kartongprodusent med fabrikk i Mexico som selger kartonger til markedet i nord- og søramerika.
- Tiedemannsbyen DA eies av Ferd og Skanska og utvikler boligeiendommer på den gamle fabrikktoften til Tiedemanns tobakksfabrikker på Ensjø.

Eierandel, transaksjoner og mellomværende med selskaper behandlet etter egenkapitalmetoden

Beløp i NOK 1 000	Eierandel/ Stemmeandel	Salg fra tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet til Ferd		Ferds kortsiktige fordringer / (gjeld) netto mot tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet		Ferds garantier for tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet		
		2016	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Al-Obeikan Elopak factory for Packaging Co	49,0 %	-	-	-	8 705	9 910	128 727	201 797
Frogn Næringspark AS	50,0 %	-	-	-	-	-16 625	-	-
Impresora Del Yaque	51,0 %	2 304	-	-	1 090	807	-	-
Lala Elopak S.A. de C.V.	50,0 %	190 837	120 140	-10 386	-6 011	-	-	-
Sanderveien 18 AS	50,0 %	-	-	-	16 598	5 207	-	-
Tiedemannsbyen DA	50,0 %	-	-	-	-	-	-	-
Sum		193 141	120 140	16 007	-6 712	128 727	201 797	

Finansinntekter

Beløp i NOK 1 000	2016	2015
Renteinntekter fra bankinnskudd	84 416	32 213
Renteinntekter fra nærstående parter	10 835	23 814
Andre renteinntekter	15 603	9 454
Agio og andre finansinntekter	197 645	191 997
Sum	308 498	257 478

Finanskostnader

Beløp i NOK 1 000	2016	2015
Rentekostnader til kredittinstitusjoner	180 543	142 333
Rentekostnader til nærstående parter	23 987	18 000
Andre rentekostnader	11 928	39 378
Disagio og andre finanskostnader	111 358	772 871
Sum	327 816	972 582

Ingen av disse finanspostene er resultat fra finansielle instrumenter målt etter virkelig verdi.

KONSERNETS PENSJONSORDNINGER

Konsernets selskaper har etablert pensjonsordninger i samsvar med lokale lover. Ansatte i konsernets selskaper i Norge deltar i ytelsesbaserte eller innskuddsbaserte pensjonsordninger som tilfredsstiller krav til obligatorisk tjenestepensjon.

YTELSESBASERTE PENSJONSORDNINGER

Ytelsesbaserte pensjonsordninger gir de ansatte rett til bestemte fremtidige pensjonsytelser. Konsernets netto forpliktelse med hensyn på ytelsesbaserte pensjonsordninger er beregnet separat for hver pensjonsordning. Forpliktelsen er et estimat for fremtidige ytelser som ansatte har opptjent basert på antall opptjeningsår og lønnsnivået ved pensjonsalder. Ytelsene neddiskonteres til nåverdi og balanseført forpliktelse reduseres med virkelig verdi av pensjonsmidler for fondsbaserte pensjonsordninger. Endring i forutsetninger, medlemsbestand og avvik mellom estimert og faktisk lønnsøkning og avkastning på midler medfører aktuarielle gevinster og tap. Aktuarielle gevinster og tap, samt gevinster og tap som følge av avkortning eller avslutning av pensjonsordninger innregnes umiddelbart i totalresultatet.

De ytelsesbaserte pensjonsordningene består av kollektive ordninger samt enkelte tilleggsordninger som blant annet omfatter ansatte med pensjonsgrunnlag over 12 G og AFP.

Innskuddsbaserte pensjonsordninger

Ved innskuddsbaserte pensjonsordninger begrenser konsernets forpliktelser seg til å innbetale spesifikke innskudd. Forpliktelser til å yte innskudd til innskuddsbaserte pensjonsordninger innregnes som kostnader i resultatregnskapet når de ansatte har ytt tjenester som gir dem rett til innskuddet.

Andre langsiktige ytelser som følge av tjeneste

Ferd har i tillegg til pensjonsordningene beskrevet over forpliktelser knyttet til fremtidige helseytelser for enkelte grupper av ansatte i USA.

ØKONOMISKE FORUTSETNINGER

Ferd har ytelsesordninger i flere land med varierende økonomiske forhold som vil påvirke forutsetningene som legges til grunn ved beregning av pensjonsforpliktelser. Fastsettelsen av parametre er tilpasset forhold i det enkelte land. Diskonteringsrenten fastsettes som et veid gjennomsnitt av avkastningen på balansedagen på minst AA-ratede selskapsobligasjoner, eller statsobligasjoner i de tilfeller hvor det ikke er noe marked for AA-ratede selskapsobligasjoner. Det er benyttet statsobligasjonsrenten for norske ordninger. I den grad obligasjonen ikke har samme forfalltid som forpliktelsen, justeres diskonteringsrenten. Som aktuarmessige forutsetninger for demografiske faktorer og avgang er vanlige benyttede forutsetninger innen forsikring lagt til grunn. Fremtidig dødelighet er basert på statistikk og dødelighetstabeller (K2013).

Økonomiske forutsetninger i norske selskaper per 31. desember

	2016	2015
Diskonteringsrente	2,00%	1,90%
Forventet lønnsvekst	2,50%	2,50%
Fremtidig forventet pensjonsregulering	1,75%	1,75%
Forventet regulering av G	2,25%	2,25%

Intervall for økonomiske forutsetninger i utenlandske selskaper per 31. desember

	2016	2015
Diskonteringsrente	0,60 - 3,91 %	0,75 - 4,08 %
Forventet lønnsvekst	0,00 - 1,00 %	0,00 - 1,00 %
Fremtidig forventet pensjonsregulering	0,00 - 1,75 %	0,00 - 1,75 %

PENSJONSFORPLIKTELSER**Avstemming av netto pensjonsforpliktelse mot balanse**

Beløp i NOK 1 000	2016	2015
Pensjonsforpliktelse for ytelsesbaserte pensjonsordninger	- 176	129 - 193 138
Pensjonsfordringer for ytelsesbaserte pensjonsordninger	4 415	25 370
Sum ytelsesbasert forpliktelse som er innregnet i konsernets balanse	- 171	- 167
	714	768

YTELSESBASERTE PENSJONSORDNINGER**Spesifikasjon av innregnet forpliktelse**

Beløp i NOK 1 000	2016	2015
Nåverdi av ikke-fondsbaserte pensjonsforpliktelser	- 64 095	- 63 867
Nåverdi av helt eller delvis fondsbaserte pensjonsforpliktelser	- 485	704 - 599 766
Sum nåverdi av ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser	- 549	799 - 663 634
Virkelig verdi av pensjonsmidler	378 085	495 865
Sum ytelsesbasert forpliktelse som er innregnet i konsernets balanse	- 171	- 167
	714	768

Bevegelse i forpliktelse for ytelsesbaserte pensjonsordninger

Beløp i NOK 1 000	2016	2015
Forpliktelse for ytelsesbaserte pensjonsordninger per 1.1	663 967	613 116
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	11 203	10 533
Rentekostnad av pensjonsforpliktelsen	17 883	18 435
Demografiske estimatavvik på pensjonsforpliktelsen	12 173	- 17 783
Økonomiske estimatavvik på pensjonsforpliktelsen	334	5 626
Oppgjør pensjonsordninger	- 47 567	- 6
Avkorting av pensjonsordninger	3 863	-
Endring i pensjonsforpliktelsen ved kjøp/salg av datterselskap	- 313	-
Utbetalte ytelser	- 79 635	- 43 452
Arbeidsgiveravgift	- 186	- 396
Valutaeffekt av utenlandske pensjonsplaner	- 31 922	77 894
Forpliktelser for ytelsesbaserte pensjonsordninger per 31.12.	549 799	663 967

Forventet utbetaling av pensjonsforpliktelsene

Beløp i NOK 1 000	2016
Ytelsespensjon som forventes å forfalle år 1-5	235 553
Ytelsespensjon som forventes å forfalle år 6-10	135 921
Ytelsespensjon som forventes å forfalle år 11-20	170 637
Ytelsespensjon som forventes å forfalle år 21-30	7 688
Total ytelsespensjon til forfall	549 799

Bevegelse i virkelig verdi på pensjonsmidler for ytelsesbaserte pensjonsordninger

Beløp i NOK 1 000	2016	2015
Virkelig verdi på pensjonsmidler per 1.1.	496 445	461 090
Forventet avkastning på pensjonsmidler	13 390	13 584
Økonomiske estimatavvik på pensjonsmidlene	15 541	- 8 891
Bidrag fra arbeidsgiver	12 456	12 363
Administrasjonskostnader	-3 102	- 1 270
Tilskudd fra ansatte	1 661	1 699
Økning i pensjonsmidler ved kjøp av datterselskaper	-4 071	-
Oppgjør	-44 734	- 2 829
Utbetalte ytelser	-76 669	- 39 369
Valutaeffekt av utenlandske pensjonsplaner	-32 831	59 489
Virkelig verdi på pensjonsmidler per 31.12.	378 085	495 865

Pensjonsmidler innbefatter følgende

Beløp i NOK 1 000	Hvorav aktivt marked:	2016	2015
Egenkapitalinstrumenter	86 717	87 634	120 613
Statsobligasjoner	153 515	175 005	351 254
Bedriftsobligasjoner	5 908	7 001	6 475
Andre gjeldsinstrumenter, herunder strukturert gjeld	1 934	2 018	441
Eiendomsinvesteringer	836	6 559	11 328
Bankinnskudd	264	427	2 093
Andre eiendeler	97 355	99 441	3 661
Sum pensjonsmidler	346 528	378 085	495 865

Estimatavvik innregnet i totalresultat

Beløp i NOK 1 000	2016	2015
Årets estimatavvik på pensjonsforpliktelsen (ytelsesbaserte ordninger)	-12 506	12 157
Årets estimatavvik på pensjonsmidler (ytelsesbaserte ordninger)	12 138	-8 891
Skatteeffekt (se note 9)	3 402	- 988
Netto estimatavvik for ytelsesbaserte ordninger	3 034	2 279

PENSJONSKOSTNADER

Beløp i NOK 1 000	2016	2015
Ytelsesbaserte pensjonsordninger	27 317	17 893
Innskuddsbaserte pensjonsordninger	125 103	115 310
Sum pensjonskostnader inkludert i årets lønnskostnad	152 421	133 203

PENSJONSKOSTNADER YTELSESBASERTE PENSJONSORDNINGER**Pensjonskostnad innregnet i resultatregnskap**

Beløp i NOK 1 000	2016	2015
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	11 203	10 533
Tilskudd fra ansatte	-1 661	-1 699
Avkorting av pensjonsordninger og planendringer	14 859	8 185
Arbeidsgiveravgift	- 186	- 396

Administrasjonskostnader	3 102	1 270
Sum pensjonskostnader fra ytelsesordninger innregnet i lønnskostnader	27 317	17 893
Rentekostnad av pensjonsforpliktelsen	17 883	18 435
Forventet avkastning på pensjonsmidler	-13 390	-13 584
Sum pensjonskostnader fra ytelsesordninger innregnet i finanskostnader	4 492	4 850

NOTE 20

VARER

2016

Beløp i NOK 1 000	Råvarer	Varer under tilvirkning	Ferdigvarer	Sum varer
Kostpris 31.12.	428 816	1 679 315	1 270 287	3 378 418
Ukurans per 1.1.	13 801	57 505	83 769	155 076
Nedskrivning	1 841	27 966	16 351	46 157
Reversert nedskrivning	- 882	- 34 189	- 1 693	- 36 764
Valutaomregning	- 93	- 1 730	- 3 312	- 5 136
Ukurans per 31.12.	- 14 666	- 49 551	- 95 116	- 159 333
Balanseført verdi 31.12.	414 150	1 629 764	1 175 171	3 219 085

2015

Beløp i NOK 1 000	Råvarer	Varer under tilvirkning	Ferdigvarer	Sum varer
Kostpris 31.12.	472 241	1 018 493	1 299 888	2 790 621
Ukurans per 1.1.	12 150	21 069	123 085	156 304
Nedskrivning	6 358	34 026	9 802	50 186
Reversert nedskrivning	- 4 685	-	- 52 240	- 56 926
Valutaomregning	- 22	2 410	3 123	5 511
Ukurans per 31.12.	13 801	57 505	83 770	155 076
Balanseført verdi 31.12.	458 440	960 987	1 216 118	2 635 545

NOTE 21

KORTSIKTIGE FORDRINGER

Beløp i NOK 1 000	2016	2015
Forskuddsbetalinger	82 016	106 207
Mva og skattefordringer	159 644	156 783
Kortsiktige rentebærende fordringer	1 908	-
Finansielle instrumenter	60 155	61 075
Andre kortsiktige fordringer	731 893	607 888
Reklassifisert som eiendeler holdt for salg	-	-21 897
Balanseført verdi 31.12.	1 035 616	910 056

Beløp i NOK 1000	2016	2015
Kundefordringer brutto	1 580 346	1 822 124
Nedskrivninger kundefordringer	- 64 463	-105 705
Reklassifisert som eiendeler holdt for salg	-	-189 836
Balanseført verdi 31.12.	1 515 883	1 526 583

Sum kortsiktige fordringer	2 551 499	2 436 638

Forfalte kundefordringer etter alder

Beløp i NOK 1000	2016	2015
Opp til 30 dager	215 363	202 207
30 til 60 dager	56 844	58 841
60 til 90 dager	49 163	53 022
Over 90 dager	85 883	106 288
Sum	407 253	420 358

NOTE 22**AKSJEKAPITAL OG
AKSJONÆRINFORMASJON**

Aksjekapitalen i selskapet per 31.12.16 består av 183 267 630 aksjer med pålydende NOK 1,-.

Eierstruktur

Aksjonærene i selskapet per 31.12.16 var:

	Antall aksjer	Eierandel
Ferd Holding AS	183 267 630	100,00%
Totalt antall aksjer	183 267 630	100,00%

Ferd AS er datterselskap av Ferd Holding AS som igjen er datterselskap av Ferd JHA AS. Ferd deler forretningskontor med sine morselskap på Lysaker i Bærum. For konsernregnskapet til Ferd JHA AS, ta kontakt med Ferd.

Aksjer eid indirekte av daglig leder og styremedlemmer i Ferd AS:

	Rolle	Stemmeandel	Eierandel
Johan H. Andresen	Styrets leder	69,94%	15,20%

Barna til Johan H. Andresen eier 84,8 % av Ferd AS indirekte gjennom aksjeeie i Ferd Holding AS.

NOTE 23

IKKE-KONTROLLERENDE INTERESSER

Datterselskap	Interwell AS	Mestergruppen AS	Andre	Totaler
Forretningskontor	Stavanger	Oslo		
Ferds eierandel og stemmeandel	58,1 %	78,4 %		
Ikke-kontrollerende andel	41,9 %	21,6 %		
Beløp i NOK 1 000				
Ikke-kontrollerende interesse 01.01.2016	669 743	21 626	-	691 369
Utbytter og kapitalendringer	- 6 224	317 716	19 338	330 831
Transaksjoner med ikke-kontrollerende interesser	-	- 1 971	-	- 1 971
Totalresultat tilordnet ikke-kontrollerende interesser	- 27 131	7 544	4 622	- 14 964
Omregningsdifferanser	- 6 205	-	-	- 6 205
Ikke-kontrollerende interesse 31.12.2016	630 183	344 916	23 960	999 059

Sammendrag av finansiell informasjon fra datterforetakene:

Beløp i NOK 1 000	Interwell AS	Mestergruppen AS
Driftsinntekt	731 139	3 720 960
Driftsresultat	- 27 636	117 890
Resultat etter skatt	- 36 315	88 135
Anleggsmidler	1 296 409	1 049 238
Omløpsmidler	373 518	1 296 575
Langsiktig gjeld	233 861	715 375
Kortsiktig gjeld	99 358	886 158

NOTE 24

LANGSIKTIG GJELD

Langsiktig rentebærende gjeld

Beløp i NOK 1 000	Lånebeløp		
	i valuta 2016	Lånebeløp i NOK 2016	Lånebeløp i NOK 2015
NOK	996 966	1 719 280	1 881 064
USD	500	4 310	8 821
EUR	150 000	1 362 945	1 392 435
DKK	410 000	501 100	424 654
CAD	15 000	96 069	190 591
SEK	-	-	120 557
CHF	1 400	11 845	17 726
Balanseførte lånekostnader		- 14 213	- 20 798
Balanseført verdi 31.12.		3 681 337	4 015 050
Øvrig langsiktig gjeld		212 749	147 187
Sum langsiktige forpliktelser		3 894 086	4 162 236

Kontraktsmessige avdrag

Beløp i NOK 1 000	2016
2017	559 677
2018	2 299 303
2019	404 116
2020	200 590
2021 eller senere	444 613
Sum	3 908 299

Første års avdrag av langsiktig gjeld er presentert som del av kortsiktig rentebærende gjeld.

NOTE 25**ANNEN KORTSIKTIG GJELD**

Beløp i NOK 1 000	2016	2015
Leverandørgjeld	1 812 272	1 792 514
Skyldige offentlige avgifter	200 040	291 311
Finansielle instrumenter	20 946	92 407
Annen kortsiktig gjeld	1 264 271	1 234 840
Reklassifisert som gjeld holdt for salg	-	- 381 323
Sum	3 297 529	3 029 751

NOTE 26**PANTSTILLELSER, GARANTIER OG BETINGEDE FORPLIKTELSER****Bokført gjeld som er sikret ved pant**

Beløp i NOK 1 000	2016	2015
Lånefasiliteter	3 094 332	2 690
Faktoring	58 988	76 824
Sum	3 153 321	2 767 323

Lånefasiliteter består av ulike kredittfasiliteter i konsernet. Disse er typisk sikret ved fordringer, varelager, driftsmidler og investeringseiendom. Rentebetingelsene er flytende renter.

Bokført verdi av eiendeler stilt som sikkerhet

Beløp i NOK 1 000	2016	2015
Investeringseiendom	2 140 254	1 673 006
Andre varige driftsmidler	512 790	505 030
Varelager	571 392	1 214 351
Fordringer	891 626	946 674
Andre eiendeler	143 328	136 111
Sum	4 259 389	4 475 171

Maksimal eksponering på ovennevnte eiendeler	4 259 389	4 475 171

Garantiansvar og ikke balanseførte forpliktelser

Beløp i NOK 1 000	2016	2015
Kommitert kapital til fondsinvesteringer	962 303	739 426
Kommiterte egenkapitalinnskudd i selskapsinvesteringer	175 000	343 500
Garantiansvar uten sikkerhet	178 864	997 844
Klausuler vedrørende minimumskjøp i avtaler med leverandør	271 953	242 821
Andre forpliktelser ¹⁾	417 548	526 349
Sum	2 005 667	2 849 941

1) Andre forpliktelser knytter seg hovedsakelig til tilbakekjøpsforpliktelser på salg av maskiner, samt investeringsforpliktelser knyttet til utvikling av investeringseiendom og bygging av produksjonsanlegg.

Risikostyring vedrørende investeringsvirksomheten i Ferd er omtalt i [note 6](#).

Valutarisiko

Kontrakterte valutastrømmer fra operasjonell drift sikres normalt i sin helhet, og prognostiserte kontantstrømmer sikres i en viss utstrekning. Renteutbetalinger relatert til konsernets lån i utenlandsk valuta sikres langt på vei av motgående kontantstrømmer fra konsernets virksomhet. Instrumenter som valutaterminkontrakter, valutabytteavtaler og opsjoner kan benyttes for å styre konsernets valutaeksponering.

Utestående valutaterminforretninger knyttet til operasjonell drift:

Beløp i 1 000	Valutakjøp		Valutasalg	
	Valuta	Beløp	Valuta	Beløp
	USD	13 250	NOK	- 106 746
	EUR	1 000	NOK	- 9 016
	EUR	750	USD	- 837
		1 813		
	NOK	880	EUR	- 200 000
		3 476		
	NOK	600	USD	- 400 000
	CAD	28 033	USD	- 20 920
	EUR	8 686	MXN	- 187 726
	EUR	5 210	CAD	- 7 248
	EUR	380	CHF	- 406
	EUR	4 160	DKK	- 30 924
	EUR	3 937	JPY	- 455 998
	EUR	2 330	SEK	- 22 645
	ILS	1 160	EUR	- 290
		2 782		
	JPY	598	EUR	- 23 605
	MXN	2 780	EUR	- 124
	NOK	287 629	EUR	- 31 530
	PLN	10 827	EUR	- 2 450
	RUB	340 755	EUR	- 5 300
	USD	4 264	EUR	- 4 100

Alle valutaterminforretningene forfaller i løpet av 2017.

Renterisiko

Konsernet har kortsiktig rentebinding på langsiktige innlån i overensstemmelse med egne retningslinjer. Dette gjelder for lån i norske kroner så vel som i utenlandsk valuta. Konsernet benytter renteswapper for å redusere renteeksponeringen ved å bytte fra flytende renter til faste renter for en del av lånene.

Utestående renteswapper

Beløp i 1 000	Valuta	Beløp	Mottar	Betaler	Gjenstående
					løpetid
	DKK	50 000	6M CIBOR	Fast 2,97%	0,5 år
			3M	Fast 0,13% -	
	EUR	95 000	EURIBOR	2,39%	0,5 - 4,0 år

Tabellen inkluderer derivater for sikring.

Kreditrisiko

Kreditrisiko er risikoen for at en motpart vil misligholde sine kontraktmessige forpliktelser som resulterer i økonomisk tap for konsernet. Konsernet har vedtatt en policy om å kun være eksponert mot kredittverdige motparter, og innhenter uavhengige kreditanalyser for alle vesentlige motparter der dette er tilgjengelig. I de tilfeller dette ikke er tilgjengelig benytter konsernet annen offentlig tilgjengelig finansiell informasjon og egen handel for å vurdere kredittverdigheten.

NOTE 28 **SIKRINGSBOKFØRING -
OPERASJONELL DRIFT**

Sikringsreserven består av den effektive delen av akkumulerte netto endringer i virkelig verdi av kontantstrømsikring relatert til sikrede transaksjoner som foreløpig ikke har funnet sted. Bevegelser i sikringsreserven er beskrevet i tabellen nedenfor.

Beløp i NOK 1 000	2016			2015		
	Inngående balanse	Årets endring	Utgående balanse	Inngående balanse	Årets endring	Utgående balanse
Råvarederivater	49 488	- 27 773	21 715	- 12 882	62 370	49 488
Valutaterminer	- 13 626	11 218	- 2 408	- 39 446	25 820	- 13 626
Renteswapper	- 17 314	3 362	- 13 952	- 27 553	10 239	- 17 314
Valutaomregning	- 1 769	487	- 1 282	21 715	- 23 484	- 1 769
Utsatt skatt	- 4 304	3 270	- 1 034	- 874	- 3 430	- 4 304
Totalt	12 475	- 9 436	3 039	- 59 040	71 515	12 475

Gevinst/tap overført fra andre inntekter og kostnader i resultatregnskapet i perioden er inkludert i følgende poster i resultatregnskapet:

Beløp i NOK 1 000	2016	2015
Varekostnader	- 10 030	- 15 528
Andre driftskostnader	6 363	- 9 308
Netto finansresultat	- 16 341	- 14 606
Sum	- 20 008	- 39 442

Negative beløp representerer inntekt.

Likviditetsrisiko- operasjonell drift

Likviditetsrisiko i operasjonell drift knytter seg hovedsakelig til risikoen for at Elopak, Mestergruppen, Interwell, Servi og Swix ikke vil være i stand til å betjene sine finansielle forpliktelser etter hvert som de forfaller. Den operasjonelle likviditetsrisikoen styres ved å ha tilstrekkelige likviditetsreserver og trekkmuligheter på bankfasiliteter og lånerammer, samt ved kontinuerlig overvåking av fremtidige og faktiske kontantstrømmer.

Følgende tabeller gir en oversikt over konsernets kontraktsmessige løpetid for finansielle forpliktelser etter forfall. Tabellene er utarbeidet basert på den tidligste datoen konsernet kan bli pålagt å betale.

31.12.16

Beløp i NOK 1 000	Mindre enn 1 år	1-3 år	3-5 år	Sum
Kredittinstitusjoner	1 161 020	2 649 026	1 035 667	4 845 713
Leverandørgjeld	1 772 801	-	-	1 772 801
Øvrig langsiktig gjeld	-	188 297	24 452	212 749
Offentlige avgifter og annen kortsiktig gjeld	1 436 822	-	-	1 436 822
Sum 1)	4 370 643	2 837 323	1 060 119	8 268 085

31.12.15

Beløp i NOK 1 000	Mindre enn 1 år	1-3 år	3-5 år	Sum
Kredittinstitusjoner	661 164	320 253	3 715 594	4 697 011
Leverandørgjeld	1 764 385	-	-	1 764 385
Øvrig langsiktig gjeld	-	86 776	60 410	147 186
Offentlige avgifter og annen kortsiktig gjeld	1 279 343	-	-	1 279 343
Sum 1)	3 704 892	407 029	3 776 004	7 887 925

1) Tabellen inkluderer ikke leieforpliktelser, garantiforpliktelser og ikke balanseførte forpliktelser. Se nærmere beskrivelse av disse i [note 26](#) og [note 30](#).

Tabellen nedenfor viser forventede inn- og utbetalinger på derivater:

31.12.16

Beløp i NOK 1 000	Mindre enn 1 år	1-3 år	Over 3 år	Sum
Renteswapper	- 13 515	- 12 238	- 1 193	- 26 947
Valutaterminer	- 24 700	-	-	- 24 700
Råvarederivater	12 594	11 567	-	24 160
Sum	- 25 621	- 672	- 1 193	- 27 486

31.12.15

Beløp i NOK 1 000	Mindre enn 1 år	1-3 år	Over 3 år	Sum
Renteswapper	- 16 409	- 13 204	- 317	- 29 930
Valutaterminer	- 72 289	- 874	-	- 73 163
Råvarederivater	51 309	-	-	51 309
Sum	- 37 389	- 14 078	- 317	- 51 784

Trekkfasiliteter

Tabellen under viser en oversikt over benyttet og ubenyttede trekkfasiliteter pr 31.12.

	2016		2015	
	Benyttet	Ubenyttet	Benyttet	Ubenyttet
<u>Kassekreditt</u>				
Sikret	119 658	127 372	34 003	6 297 600
Usikret	16 501	421 032	48 015	384 120
<u>Lånefasiliteter</u>				
Sikret	1 049 612	-	632 947	314 894
Usikret	1 953 118	1 681 402	2 045 439	1 939 806
<u>Faktoring</u>				
Sikret	58 988	16 219	57 618	19 206
Usikret	582 359	375 437	480 150	547 371
Sum sikret	1 228 258	143 591	724 569	6 631 700
Sum usikret	2 551 978	2 477 870	2 573 604	2 871 297

NOTE 30

OPERASJONELLE OG
FINANSIELLE LEIEAVTALER**Konsernet som utleier, operasjonell leasing**

Konsernet leier ut utstyr og anlegg ved operasjonelle leieavtaler. I hovedsak leies maskiner ut til kunder av Elopak som benytter de i sin egen produksjon.

Spesifikasjon av årets leieinntekter fra operasjonelle leasingavtaler

	2016	2015
Samlet variabel leie innregnet som inntekt	135 652	120 545
Sum	135 652	120 545

På balansedagen har konsernet kontrahert følgende fremtidige minimumsleier:

	2016	2015
Totalt forfall neste år	109 714	115 552
Totalt forfall 2-5 år	272 452	290 599
Totalt forfall etter 5 år	19 354	48 428
Sum	401 520	454 579

Beløp er oppgitt i ikke-neddiskonterte tall.

Konsernet som utleier, finansiell leasing**Spesifikasjon av årets leieinntekter fra finansielle leasingavtaler**

	2016	2015
Samlet variabel leie innregnet som inntekt	15 859	13 013
Totale inntekter fra finansiell lease	15 859	13 013

Forholdet mellom bruttoinvesteringen og nåverdi av utestående minimumsleie:

	2016	2015
Brutto fordringer fra leieavtaler	15 510	13 963
Ikke-opptjent finansinntekt	- 963	- 1 719
Nettoinvestering fra finansiell lease (nåverdi)	14 547	12 244

Konsernet som leietaker, operasjonell leasing**Spesifikasjon av årets leiekostnader fra operasjonelle leasingavtaler**

	2016	2015
Samlet variabel leie innregnet som kostnad	217 778	221 649
Minimumsleie (herunder fast leie) innregnet som kostnad	220 344	124 103
Fremleieinnbetalinger innregnet som kostnadsreduksjoner	48 145	- 790
Totale leiekostnader	486 267	344 963

Forfaller til betaling

	2016	2015
Totalt forfall neste år	361 215	357 735
Totalt forfall 2-5 år	1 052 342	981 547
Totalt forfall etter 5 år	1 036 356	988 847
Total	2 449 913	2 328 128

Beløp er oppgitt i ikke-neddiskonterte tall.

Fordeling av den samme leieforpliktelsen på leieobjekt

	2016	2015
Bygninger og tomter	1 952 979	1 783 085
Maskiner og anlegg	339 075	404 968
Driftsløsøre, transportmidler og inventar	157 859	140 075
Totale leieforpliktelser knyttet til operasjonell innleie	2 449 913	2 328 128

Konsernet som leietaker - finansiell leasing**Spesifikasjon av årets leiekostnader fra finansielle leasingavtaler**

	2016	2015
Samlet variabel leie innregnet som kostnad	481	2 100
Totale leiekostnader	481	2 100

Oversikt over fremtidig minsteleie og tilhørende nåverdi, fordelt på forfallstidspunkter:

	Minsteleie	Beregnet rente	Nåverdi
Samlede forfall i løpet av ett år	574	139	435
Samlede forfall i år 2-5	1 958	299	1 658

Samlede forfall etter 5 år	513	33	480
Totale leieforpliktelser knyttet til finansiell innleie	3 045	471	2 574

Netto balanseført verdi av leasede eiendeler, fordelt på anleggsklasse:	2016	2015
Driftsløsøre, transportmidler og inventar	2 574	5 235
Total balanseført verdi av leasede eiendeler	2 574	5 235

Driftsmidlene inngår også i driftsmiddelnoten ([note 14](#)).

Tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet

Transaksjoner med tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet er beskrevet i [note 17](#).

Styret og ledende ansatte

Rettigheter og forpliktelser som styremedlem fremgår av selskapets vedtekter og norsk lov. Selskapet har ingen vesentlige avtaler med foretak hvor et styremedlem har betydelig interesse. Eierandeler i Ferd AS eid av styrets leder fremkommer av [note 22](#). Informasjon om honorar til styremedlemmer og ledende ansatte fremkommer av [note 11](#).

NOTE 32**HENDELSER ETTER BALANSEDAGEN**

I 2016 inngikk Ferd avtale om salg av eiendommene Strandveien 4-8 og Strandveien 10 til Oslo Areal. Salget ble endelig gjennomført i mars 2017. Se [note 33](#).

NOTE 33

IKKE-VIDEREFØRT VIRKSOMHET OG EIENDELER HOLDT FOR SALG

I 2016 inngikk Ferd avtale om salg av eiendommene Strandveien 4-8 og Strandveien 10 til Oslo Areal. Salget ble endelig gjennomført i mars 2017. Eiendeler og gjeld som inngår i transaksjonen presenteres som holdt for salg i konsernregnskapet for 2016.

Salget av TeleComputing til investeringsfondet IK Investment Partners ble endelig gjennomført i mars 2016. De eiendeler og gjeld som inngår i transaksjonen presenteres som holdt for salg i konsernregnskapet i 2015. Resultatposter fra den solgte virksomheten presenteres netto på egen linje i konsernregnskapet for 2016 og 2015. Cash flow er omarbeidet tilsvarende.

Resultatregnskap for virksomhet som er klassifisert som holdt for salg per 31.12.

Beløp i NOK 1 000

	2016	2015
Salgsinntekter	249 985	1 462 379
Driftsinntekter	249 985	1 462 379
Varekostnader	59 490	391 046
Lønnskostnader	116 430	633 250
Av- og nedskrivninger	20 379	105 427
Andre driftskostnader	30 382	185 422
Driftskostnader	226 681	1 315 146
Driftsresultat	23 304	147 233
Inntekt på investeringer etter egenkapitalmetoden	-	- 20
Finansinntekter	5 379	53 861
Finanskostnader	- 7 543	- 58 809
Netto finansresultat	- 2 164	- 4 968
Resultat før skattekostnad	21 140	142 265
Skattekostnad	4 870	41 123
Resultat etter skattekostnad	16 270	101 142
Gevinst ved salg etter skatt	688 895	-
Resultat etter skattekostnad	705 165	-

Eiendeler og gjeld for virksomhet som er klassifisert som holdt for salg per 31.12.

Immaterielle eiendeler	-	771 716
Utsatt skattefordel	-	5 173
Varige driftsmidler	-	174 850
Investeringseiendom	917 500	-
Andre finansielle anleggsmidler	-	73
Sum anleggsmidler	917 500	951 811
Kortsiktige fordringer	-	211 733
Bankinnskudd	-	68 291
Sum omløpsmidler	-	143 442
Sum eiendeler klassifisert som holdt for salg	917 500	1 095 253

Langsiktig gjeld

Pensjonsforpliktelser	-	333
Utsatt skatt	-	56 376
Langsiktig rentebærende gjeld	527 141	-
Sum langsiktig gjeld	527 141	56 710

Kortsiktig gjeld

Kortsiktig rentebærende gjeld	10 800	-
Betalbar skatt	-	33 582
Annen kortsiktig gjeld	-	381 324
Sum kortsiktig gjeld	10 800	414 905
Sum gjeld klassifisert som holdt for salg	537 941	471 615

Kontantstrøm fra virksomhet holdt for salg

Netto kontantstrøm til drift	-	248 810
Netto kontantstrøm til investeringsaktiviteter	-	-93 189
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	-	-109 403
Netto kontantstrøm fra ikke-videreført virksomhet	-	46 218

